

GRAMMATICA FENNICA,

Adcuratiore methodo, pen-
nitiorè cura, observatione, & labore,
referans antiqvissimæ hujus, ac na-
tura sua præstantissimæ linguæ ady-
ta, ejus peculiarem, ab aliis Euro-
pæis lingvis differentem genium, fle-
xiones & conjugationes, orientali-
bus, primævæ inprimis, adfines, il-
lustrans, opera & studio

BARTHOLDI G. VHAEL,

*Præpositi & Pastoris quondam in Ilmoila
Botnia Orientalis.*

Opus posthumum.

Sumtibus Viduæ Vhaëliane,
Typis Acad. Regiæ

A B O Æ,

Excud. Johan Kiämpe. 1733.

Kongl. Maj:ts

Och Sveriges Rikes Högberodde Man
och Råd, Præsident uti Kongl. Maj:ts
och Rikens Cancellie Collegio, Can-
celler öfwer Kongl. Academien i Åbo,
samt Præsæs Societatis Literariæ Illustris,

Den Högwälborne Grefwe/

Gr. ARWID HORN.

Så

Kongl. Maj:ts

Ero-Man, General Major, och Lands-
höfdinge öfwer Åbo och Björneborgs Län-
ner, samt med Åland,

Den Högwälborne Herren/

Baron OTTO REIN-
HOLD ÜKKULL.

jämte

Kongl. Maj:ts Ero-Man och Biskop öf-
wer Åbo Stift, samt Kongl. Åbo Aca-
demies Pro-Cancellarius,

Den Högwärdige Herren/

Doct. LAURENTIUS
TAMMELIN.

Mine Nådige och

Kongl. Maj:ts

och Sveriges Rikes Högstbetrodde Man
och Råd, samt Cancellie Råd,

Den Högwäldorne Grefwe/

Gr. GVSTAF BONDE

och

Kongl. Maj:ts

TroMan och Landshöfdinge öfwer Östers
botn och Cajana Län,

Den Högwäldorne Herren/

Bar. BROR RÅLAMB,

wäl

Kongl. Maj:ts TroMan och Biskop öf-
wer Bergå Stift,

Den Högwärdige Herren/

Doct. JOHANNES
GEZELIUS,

Höggunstige Herrar.

Et jag fördrifftar mig / i diuaste
wördnad at dedicera Edra
Hög=Grefweliga Excellencer,
Högwålborne Herrar Baroner och
Landshöfdingarna / samt Högwyr-
dige Herrar Doctores och Biskoparna /
detta min Sal. Mans / fordom Prob-
stens och Kyrckioherdens uti Jmoila
BARTHOLD VHAELS lilla arbete /
förmodar jag i nedrig ödmuethet / det
Edra Hög=Grefweliga Excellencer,
Högwålborne Herrar Baroner och
Landshöfdingarna / samt Högwyr-
dige Herrar Doctores och Biskopar-
na / af wanlig Högberömlig Nåd
och hög ynnest / intet med misnöje
optaga : emedan icke allenast Nåd-
ge och Höggunstige Herrar altid äro
de nedriges tilflycht / der til och den Hög-
ste dem förordnat hafwer / utan ock
at Edra Hög=Grefwelige Excellen-
cer, Högwålborne Herrar Baroner
och Landshöfdingarna / samt Hög-
wyrdige Herrar Doctores och Bisko-
pars

varna/ äro de förnämste wårt arma
Finlands Stöder / de där äga noga in-
sicht i det som til wårt Lands och Tals
egenkap och prydnad hörer. Så lä-
rer och Edra Hög=Orefwelige Excel-
lencer, Högwälborne Herrar Baro-
ner och Landshöfdingarna/ samt Hög-
wördige Herrar Doctorer och Bisko-
parna/ til Nädig och Höggunstig be-
wäggenhet böja / det min Sal. k. Man
detta / endast i affcende på Gudz å-
ra/ som nädigt wil det alla tungor
honom bekänna skola / sitt Fädernes-
lands och Modersmåls heder / samt
wårt/ i sig sielf nmniga/ och med män-
ga behageligheter opfylte Språks ål-
skare til tjenst / sammansfattadt; och
det med så mycket större möda / som
ingen af de Högberömda Herrar och
Män / de der tilförene utgifwit Un-
derrättelse eller Wägtollare til det
Finska Tungomålet / och därmed lika
säsom den första isen brutit / kommit
så noga at inträngia sig uti Språket
inre

inre ärt och egenkap / mindre den
pännan fattadt; så att min Sal.
Mans arbete således för ett nytt värck
aldeles är att ansee. Mig anstår in-
tet widare här om at tala / utan alle-
nast utbedia Eder Hög = Grefliga
Excellencers, Högwålborne Herrar
Baronernes och Landz = Högdingar =
nas / samt Högwördige Herrar
Doctorernes och Biskoparnas / Ynnest-
fulla förswar för min Sal. Mans ef-
terminne / samt Nådigt och Höggun-
stigt Hågn för mig som en wärnlös
änkia: hwilken uti stadiga förböner
för Edra Hög = Grefliga Excellencers,
Högwålborna Herrar Baronernes
och Landzhögdingarnas / samt Hög-
wördige Herrar Doctorernes och
Biskoparnas / Höggtansensliga och Höggt-
förnåma wälstånd / långa ålder / och
wälsignade styrcka / till de / Gildi till
Lra / Kongl. Makt och Riket till
tjänst / alla Christna och redeliga
Swea = Rikes / Inbyggare till gagn
och nytta / åliggerande Högge och Wår-
dan

dande ärenders utförande / samt egen-
teligen till den fattiga Rikets Natio-
nens oprättande / framhårdeligen / med
diupaste wördnad lesiwer /

Edra Hög- Grefliga Excellencers,
Högtwålborne Herrar Baroner-
nes och Landzhöfdingarnas /

Tamt

Högtwördige Herrar Doctorernes
och Biskoparnas /

Umoila den 20 Januarii,
Åhr 1733.

underdän = och ödmjukesta
tjänarinna
MARGARETA FORDEL
Sal. Probsten Vhaëls
esterlätne änka

Errores typographici sic corrigantur.

Pag. 5. lin. 9 & 10. *finale*, lege: *finale*
le

p. 7. l. 9. *uti fissen* / lege: *utu fissen*

p. 8 l. 15. *caloista* / leg: *caloista*

p. 18. l. 11. *alternatem* leg. *alternantem*.

p. 22. l. 6. *wieret* leg. *wierret*.

p. 25. l. 3. *wierahafen* / l. *wierahafen*.

ibid. l. 6. *tellehet* leg. *tullehet*.

p. 51. l. 13. *declinatur*, leg. *declinantur*.

p. 63. l. 8. *frequentiva* leg. *frequentativa*.

p. 77. l. 21. *effere*, leg. *afferre*.

p. 82. l. 13. *luulle* / leg. *luullee*.

p. 88. l. 10. *olen* / leg. *ole*

p. 99. l. 15. *tunt*, leg. *tunc*.

I. N. J.

GRAMMATICA FENNICA.

SECTIO I. Generalis.

Cap. I. De Orthographia.

§. 1.

Literæ Fennis sunt viginti quinque. a b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. ä. ö.

§. 2. Vocales sunt octo: a. e. i. o. u. y. ä. ö. sunt autem vocales aliæ *Majores*: a. o. u. aliæ *Minores*: ä/ö/y. aliæ *Mediae*: e/i. i & u initio Syllabæ, sequente vocali, fiunt consonantes: ut *Jumala / Deus, Gud: wiha / Iræ wrede.*

A

§. 3.

§ 3. Consonantes sunt septendecim: b. c. d. f. g. h. k. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z.

Nota 1. h hic vere litera est, & cum alia consonante positionem facit: ut *nahca/ cutis*, *flin*.

2: Littera c facile careri potest: usurpatur tamen ad analogiam linguæ Suecicæ, ex usu recepto, & adhibetur tanquam alternans pro k/ ante a/ o/ u/ & l.

3. Litteras b/ g/ d/ f/ naturales Fenni, ut Sawoni, ignorant, & in motione excludunt. At tamen b post m; d & g post n/ facilius pronunciantur.

4. h n pluribus dia'ectis pronunciatu paulo aliter quam th/ pauloque fortius quam s blæsum.

5. s. h & t sæpe alternant: ut, *homeh/ homes/ homet/ sicut, mögel.*

9. N ante m mutatur in m. & t ante c vel k. in c, n ante c vel k, mutat ionum. Sic n ante p, sonat

ue m. p & w/ tem j & f/ sæpe con-
vertuntur: ut, hulpa/ halwan/ *n'is*,
ringa: seivás seipáhán/ *tustis*, stór.

§:4 Diphthongi sunt sedecim: ai/
au/ ei/ eu/ ie/ iu/ oi/ ou/ ui/ uo/
yi/ yó/ ai/ an/ di/ dy. Ut taula/
fomes, snóste: leula/ *prora*, fram-
stam: reiká/ *foramen*. hohl: louckof/
angulus, wrá: kávrá/ *curvus*, fro-
tot: tóvrá/ *clivus*, backe: laisca/
piger, laat: liucas/ *lubricus*, haal: qvæ
bissyllaba, loi/ *creavit*, skapade: tnó/
labor, arbete: myi/ *vendidit*, han-
sálde: lóí/ *verberavit*, slog: juo/ *bibe*,
drick: ui/ *nata*, simun: tái/ *pedicu-*
lus, lus: qvæ monosyllaba sunt.

Cap. II. De Prosodia.

ULTIMA Syllaba nunquam accen-
tum habet, nisi sit vox mono-
syllaba, quales paucæ; bissyllabæ in
priori; trisyllabæ in antepenultima,
accentum habent. omnes aliæ in

rima. Seu, accentus semper primam syllabam occupat.

Omnes vocales natura breves sunt. positio, diphthongus, & vocalis geminata, longam faciunt.

SECTIO II. Specialis.

De Etymologia

Partes Etymologiæ sunt octo, ut apud Latinos.

CAP. I.

De Nomine

Nomini accidunt septem: *Status*, *Numerus*, *Casus*, *Declinatio*, *Comparatio*, *Figura*, *Species*.

Nota: nullum discrimen Generum est in hac lingua: quod in genere est notandum.

§. I. De Statu Nominum.

Status est duplex: *Absolutus*, & *Affixus*.

Absolutus: ut, tyð / labor, arbete:
ruoca /

ruoca/ *cibus*, maat: palca/ *premium*,
 lön. Affixus: ut, thöni/ *labor meus*,
 mit arbete: ruocas/ *cibus tuus*, tin
 maat: palcaasa/ *premium suum*,
 sin lön.

Nota 1. Status affixus fit ex ab-
 soluti Nominativo in 1. Declinati-
 one, sed e Genetivo in 2. & 3. ad-
 dendo affixum, & auferendo n fi-
 male: ut, leipä/ *panis*, bröd: leipäni/
panis meus, mit bröd: ilwes/ *lynx*,
 po: ilwexeni/ *lynx meus*, min loo.

2. S in Gen. absoluto in d mu-
 tandum, item post r/ mutatur in t/
 & i in e, scil. in 1. Declinatione:
 ut, Kåsi/ *manus*, hand; Gen. kâden/
 kâteni/ *mea manus*, min hand: wir-
 si/ *Ode*, wisa; wirteni/ *ode mea*, n. i. i
 wisa.

§. 2. Numeri nominum sunt duo:
 singularis: leipä *panis*, bröd: kivi/
lapis, steen. Pluralis: leiwät/ *panes*,
 bröden; kivet/ *lapides*, stenar.

§. 3. Casus nominum sunt quatuordecim.

1. Nominativus.	9. Privativus
2. Genitivus.	10. Negativus.
3. Dativus.	11. Factivus vel
4. Accusativus.	Mutativus.
5. Vocativus.	12. Nuncupativus.
6. Ablativus.	13. Penetrativus.
7. Locativus.	14. Instructivus.
8. Mediativus.	vel Descriptivus.
	vel organicus.

§ 4. Declinationes Nominum sunt tres.

Prima est desinentium in vocalem ut cala / piscis, fiff.

Secunda est parisyllabicorum desinentium in nen: ihminen / homo, mennistia: herwoinen / equus, häst: iloinen / bitaris, glad: syväinen / semen moittum, litet korn.

Tertia est Imparisyllabicorum, desinentium in N, S, T: ut, slemen / semen, säd / frö; Gen. slemenen: kätös / laus, berdm; kätören: wäshnyt / lassus, trött; wäshnehen. §. 5

§. 5. Paradigma Primæ Declinationis: singulariter.

1. Nominativo. *Calas / piscis, fiske.*
2. Genitivo. *Calas / piscis, fiskens.*
3. Dativi. *Calas / pisci, åth fiske.*
4. Accusativo. *Calas / piscem, fisken.*
5. Vocativo. *Calas / piscis, fiske.*
6. Ablativo. *Calas / de, ex pisce, om / och uti fisken.*
7. Locativo. *Calas / in pisce, uti fisken.*
8. Mediæ. *Calas / cum pisce, med fisken.*
9. Privat. *calas / a pisce, utan fisken.*
10. Negativ. *calas / sine pisce, utan fiske.*
11. Fact. *calas / mutatus in piscem, blef til fiske.*
12. Nuncupat. *calas; calas eul / perrexit instar piscis, han for sig som en fiske.*
13. Penetrat. *calas / in piscem, into fisken; contais calas / repit in piscem.*

piscem. Eröp i fisken.

14 Instruct. vel Descriptiv caloin /
fiste=wijs. sic a waras / warcain /
instar furis, furtim. såsom en tiuf / siå=
landes.

Pluraliter.

1. Nomin. calat.
2. Genit. calain.
3. Dat. caloille.
4. Accus. caloja.
5. Vocat. calat.
6. Ablat. caloista.
7. Locat. caloia.
8. Mediat caloilla.
9. Privat caloista.
10. Negat. caloitta.
11. Fact. caloixi.
12. Nuncupat. caloima.
13. Penetrat. caloihin.
14. Descript. caloin.

Aliud exemplum.

Sing. Nom leipá.

Gen. leiwán.

Dat.

Dat. leivvälle. Accus. leipää. Vocat. leipå Ablat. leivvåstå. Locat leivvåjå. Mediat leivvållå. Privat. leivvåltå. Negat. leivvåttå. Fact. leivvåpi. Nuncup. leipinå. Penetrat. leivvåhån. Instruct. vel Descript. leivvin.

Plural. Nomin. leivvåt. Genit. leivvåin Dat leivvåille. Accusat leipää Vocat. leivvåt. Ablat. leivvåstå. Locat. leivvåjå. Mediat leivvållå. Privat. leivvåltå. Negat. leivvåttå. Fact. leivvåpi. Nuncupat. leipinå. Penetrat. leivvåhån. Descript. leivvin.

Obi. Quantum ad *Accusativum*, nota hic & semper, duplicem eum esse; (a) *Partialem*; sõi leipää / comedit de pane, han åt af brødet; sõi mies stå / percussit virum, slog mannen. (b) *Totalem*; sõi leivvån / coeum comedit panem, åt opp et helt brød; sõi mies hen scil. cuolliaxti / percussit virum ad necem usque, i. e. trucidavit, slog mann

mannen ihjäl. *Partialis* in hac opella ubique exprimitur. *Totalis* vero cum Genitivo, quoad terminationem convenit in singulari; in plurali autem cum Nominativo; ubi *partialis* est leipiä / miehjä; *totalis* leiwät / miehät.

§. 6. Formatio Casuum in Singulari:

1. in Statu Absoluto.

Genitivus in hac 1. Declinatione formatur a Nominativo, addito *n*: ut pala palan / mica, beta.

Nota 1. *i* finale mutatur in *e*: ut cuusi / cuusen / pinus, gran. Excipe quæ non mutant, sed retinent *i* (a) Peregrina: ut Pappi / sacerdos, Präst; papin. (b) Quæ geminant consonam, ante vocalem finalem; ut sonni / sonnin / taurus initor, tiur. (c) Dissyllaba, quæ in penultima
gemina-

geminant vocalem ut p̄iri/ p̄irin/
circulus, kretz. sed h̄iri/ h̄iren/ *mus,*
 en *mus.* (d) & pauca alia: ut, *feli.*
via hiemalis, fōre: māti / obum piscium
rāmm: witi / nova nix. ny fad; cof
 vel *coifi / tinea, mal; habent in Ge-*
nicivo, felin / mādin / widin / coin.

Nota 2. s̄ ante i finale, mutatur
 in d: sed Sawonice abjicitur: ut
wesi / aqua, watn; weden / Saw.
ween. Excipe s̄ hoc, ut & d vel t /
 post n / abit in n: ut, *cansi / opercu-*
lum, loc; kannen: canto / aboice
cando / caudex, cannon. sic post r
 abit in r: ut, *wirsi wirren / ode, can-*
tilena, wijsa. itidem t vel d in l: ut
culta / aboice culda cullan / aurum,
guld: wasta wallan / potestas, wald:
cultu cuullan / auditus, hōrd.

Nota 3. c vel f / & t unicum, sic
 & alterum e geminatis iisdem, abji-
 citur: ut, *wercs weran / pannus*
flādes

Flåde; cota coan / *culina*, fððf; fore-
 ka forecan / *ungula*, flöf; catto caton /
sectum, taaf: lacti lakín / *pilosus*, hatt;
 tacti takín / *tunica*, rácl / mantel;
 haracta haracan / *pica*, stata. Ex-
 cipe: t unicum, a maritimis svecif-
 santibus, compensatur per d: ut:
 mato, madon / *vermis*, matf; co-
 ta codan / *culina*, fðf. t per j: ut,
 hártá hártján / *bos*, ore: olki oljen /
stipula, halm: sic weli welján / *fra-*
ser, broder. Singulare est jofi joen /
amnis, elf: sic máfi / *collis*, bacte;
 wáfi / *turba*, folk; refi / *traha*, sláda;
 Genit, máen / wáen / reen. qvæ bis-
 syllaba sunt.

Nota 4. p unicum mutatur in w:
 leipá / leiwán. e geminatis alterum
 p abjicitur: tuppi tupen / *vagina*, slíjda.

Not 5. Comparativa in pi vel bi/
 mutant hanc terminationem in man
 vel mán: ut, parembi / *melior*, báts-
 tre;

tre; paremian: syweimbi/syweimmân/
profundior, diupare.

§. 7. In Statu Affixo:

Genitivus retinet formam Nominativi in quavis Declinatione: ut, pojani hamet/ non pojani/ *tunica filii mei*, min soun fiortel.

Quæ vero, i in e mutant, hic quoque e servant, & d ex s/ mutant in t. ut, wuoteni pãã/ non wuodeni/ wuosini; *finis anni mei*, mitt åhrs flut.

Reliquorum Casuum formatio facilior est, formantur autem Casus 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, & 5 pluralis numeri, a Genitivo seu casu secundo. cæteri omnes, ut Casus 4, 5, 12, 13. a Nominativo, prout e paradiigmate liquet.

Dativus fit a Genitivo, mutando
 n in

n in ſe: ut leitwâlle. Accuſativus a Nominativo, (a) addito a vel ä: ut, calaa / leitpää / myllhå. Aboica dialectus hic geminat ult mam quãcunqve vocalem: ut wellii *pulmenſum*, welling: myllhy / *molan*, qwarri. (3) Qvæ in vocalem puram deſi- nunt, interponunt t: ut maata / *terram*, jorden: woita *buſyrum*, ſindret: walfiata / *ignem*, elden. Sic qvædam alia, præſertim polysyllaba: ut caſ palota / *fasciam*, lindan: wahingota / *damnum*, ſpadan; & cuuſta / *pinum*, granen: fieldå / *linguam*, tungan; ubi quoqve i abjicitur, qvod in Ge- nitivo in en abibat: ſic hirmi hirttä / *brucium*, ſtocken.

Vocativus eſt ſimilis Nominativo, Ablativi omnes formæ i.

Casus 6, 7, 8, 9, 10, itemqve 12 ſive Factivus, ſunt a Genitivo, per mutationem 7s n in ſta / lta / lla / ſa / tta / (ſtä / ltä / llä / ſä / ttä) xi.

Aboi-

Aboica dialectus sæpe excludit vocalem finalem, & alterum t) ut paradigma ostendet.

Casus 12 seu Nuncupativus fit a Nominativo, (a) addito na vel nã. (c) D ex s & r ex terminatione rsi/ in t mutatur: ut kãtenã / ortena.

Decimus tertius seu Penetrativus a Nominativo, repetendo ultimam vocalem & addendo n: calaan / Aboice, in piscem. reliquæ vero dialecti interlerunt h: ut calahan. sic quoque s & r in t mutando: ut, hirtchen / in truncum vel patibulum, i galgen. wetehen / in aquam, i watnet.

§. 8. Formationes Casuum in Plurali

Nominativus fit a Genitivo singulari, mutando n ultimum in t.

Genitivus fit a Nominativo singulari. Da-

Dativus fit a Genitivo plurali, mutato n in lle/ & a antecedens in o: ut caloille. sed quæ p habent, mutant n in ille: ut, leitwille (Saw. dialecto leitwillen; sic & in Dativo singulari) Sic & alia nonnulla: ut, hirtwille / owille / alcibus, ostiis, at ålgar / dõtar. Quæ s habent in ultima syllaba, fiunt a Nominativo singulari, addito lle: ut wirsille.

His legibus fit quoque formatio Calus quarti, addita terminatione a vel å.

Quintus est similis Nominativo Sexti, septimi, octavi, noni, decimi, undecimi, duodecimi, decimi tertii formatio, fit addita terminatione sta / lta / sa / tta / xi / na / hin: ut caloista / caloilta / &c.

Nota: Status Affixus mutat xi in re: ut calaxi / calaxens. sic in plurali: calaxi / calaxeni.

Decimi quarti casus formatio fit addita terminatione in: ut paloin/ *nyin*. quæ sæpe absorbet vocalem antecedentem: ut wâhin.

Nota hic tantum: 1. quæ p habent, fiunt a Genit. singulari, mutato an & en/in in: ut leirwin/ arwin / luswin; sic parroin.

2. Quæ rs habent, fiunt a Nom. singulari, addito tantum n: ut hirsin/ corsin: sic nyin/ cayin

3. In statu affixo, quæ p aut t habent in Nominativo, hic utrumque resumunt: ut, leipinemi/ *cum patribus meis*; partoines/ *cum barba tua*.

§. 9. Regula Generalis utilissima.

In formandis Casibus, & universa lingua, incompatibiles sunt, seu,
B
quod

quod idem est, in eadem voce nunquam concurrunt, vocales *Maiores* a/ o/ u/ cum *Minoribus* ä/ ö/ y. unde voces hujus formæ: ära/öron/ fyra/ yrkull &c. in Fennica nunquam inveniuntur. Hinc

Nota 1. Voce, in motione, seu a fine, per flexionem, derivationem, & compositionem, crescente, *major majorem, minor minorem* requirit analogam seu alternatam. sunt autem

2. Analogæ inter se a/ ä: o/ ö: u/ y: ut maa / terra, jord; maasta / non maasta: pää / caput, hufwud; päästa / non päästa. Sic puu / arbor träd; puucko / non puuckö. sic saan / accipio, jag får; saadahan / non saadahan: säästan / parco jag skonar; säästetahan / non säästetahan / parcor jag skonar.

3. Vocales *Medis* e/ i/ indifferentes

tes sunt, & consvescunt cum utrisque, majoribus & minoribus, in iisdem vocibus integris: ut mela / gubernaculum, styrara: mehä silva / skog: wica / vitium, fel: isa / pater, fader. e consvescit cum qua: vis: i cum Majoribus & Minori ä; non item cum ö & y. At

4. Duæ Mediæ requirunt Minorem: ut felikö / non felico, sic sekö / 'num ille, män han: non seco / a pronomine se,

5. In motione, Mediæ requiri Minorem: ut tie / via, wäg; tiestä / non tiesta. Sed Major, si adsit in eadem voce, prævalet, & requirit Majorem: ut pito / pidosta non pidostä / convivium, giästabod.

§. 10. Paradigma Secundæ Declinationis, quæ desinit in nen.

Singulariter.

Nomin. Herwoinen / equus, häst.

B 2

Gen.

Genitivo. Hewoisen.
 Dativo. Hewoifelle.
 Accusat. Hewoifsta.
 Vocat. Hewoinen.
 Ablat. Hewoifesta.
 Locat. Hewoifesa.
 Mediativo. Hewoifella.
 Privat. Hewoifelta.
 Negat. Hewoifetta.
 Fact. Hewoiferi.
 Nuncupat. Hewoifena.
 Penetrat. Hewoifchen.

Pluraliter.

Nominat. Hewoifet.
 Genitivo. Hewoiften.
 Dativo. Hewoifille.
 Accusativo. Hewoifsta.
 Vocat. Hewoifet.
 Ablativo. Hewoifista.
 Locat. Hewoifissa.
 Mediativo. Hewoifilla.
 Privat. Hewoifilta.

Negat.

Negat. Hervoisitta.
 Fact. Hervoisiri.
 Nuncupat. Hervoisina.
 Penetrat Hervoisihin.
 Descript. Hervoisin.

Nota: Casus duodecimus seu Nuncupativus singularis numeri, etiam plerumque effertur contracte: ut Hervoisä / hervoisna.

§. II. Tertia Declinatio, quæ in n/ s/ t/ exit, & crescit in Genitivo, ita movetur.

I. Quæ in as/ es/ is/ ut/ vel analogas äs/ yt/ desinunt, flectuntur per h: ut wieras / wierahan / hospes, gäst: seiwäs seiwähän / fustis, stôr: kirwes / kirwehen / securis vxe: caunis caunihin / pulcher, skôn: tullut / qui advenerat, kommen / tullehen: mennyt mennehen, qui abierat gängen.

Nota.

Nota 1. Quædam dialecti faciunt Genitivum tulluen/ mennyen.

2. Utar *uber*, juur på foo; wicre/ wört; wene *cymba*, bät/ & cætera pauca huc reducuntur; quia & ple-risq; pronunciantur: utaret/ wicret/ wenet: Saw. weneh.

II. Animata in *es*/ verbalia in *os*/ omniaque in *us* & *ys*/ (non *uus* & *hys*/) fleciuntur per *y*: ut jânes jâneyen/ *lepus*, hare: kütos kütoren/ *laus*, herdm: suurus/ suuruxen/ *jentaculum*, frukost: kysymys kysymyren/ *questio*, fråga.

Excipe: Numeralia ordinalia faciunt Genitivum in *nen*: ut colmas colmannen/ *tertius*, tredje: cuudes cuudennen/ *sextus*, siette: sic kymmenes kymmenennen/ *decimus*, tjon-de. sed *decima* kymmeneyet.

III.

III. Quæ in uus & uys / flectuntur per d: quod d Sawonica dialecto abjicitur: ut totuus totuden / *veritas*, sanning: hywys hywuden / *bonitas*, godhet. Saw. totuen / hywuen.

IV. Privativa in on vel oin / moventur per man: ut sanomatoin sanomattoman / *inenarrabilis*, osäjes lig: jumalatoin jumalattoman / *impius*, ogudachtig.

V. Omnia alia in n / per men (nisi quod quæ ipsum Nominativum in men habent, faciunt Genitivum in nen: ut paimen paimenen / *pastor*, Heerde:) ut cowaisin cowaisimen / *cos*, hwättjesten: sieran sieramen / *marls näsehora*.

12. Paradigma Tertiæ Declinationis.

Singulariter.

Hospes. Adveniens. Lepus.

1. Wieras. Tullut. Jänes.

Boni-

- Bonitas Innocens. Semen.
 Hywmys. Wiatoin. Siemen.
 2. wierahan. tullehen. jänexen.
 hywyden wiattoman. siemenen.
 3. wierahalle. tullehelle. jänexelle.
 hywydelle. wiattomalle. siemenelle.
 4. wierasta. tullutta. jänestä.
 hywyttä. wiatoinda. siemendä.
 5. wieras. tullut. & in cæteris si-
 milis Nominativo.
 6. wierahasta. tullehesta. jänexestä.
 hywydestä wiattomasta siemenestä.
 7. wierahasa. tullehesa. jänexesä.
 hywydesä wiattomasa. siemenesä.
 8. wierahalla. tullehella. jänexellä.
 hywybellä. wiattomalla. siemenellä.
 9. wierahalta. tullehelta. jänexeltä.
 hywydeltä wiattomalta. siemeneltä.
 10. wierahatta. tullehetta. jänexettä.
 hywydettä wiattomatta. siemenettä.
 11. wierahaxi. tullehexi. jänexexi
 hywydexi. wiattomaxi. siemenexi.

- 12 wierasna. tulluna. jāneyenā.
 hywнденā. wiattomana. siemenenā.
 13 wierahasen. tullehesen. jāneyehen.
 hywdenhen. wiattomahan. siemenehē.

pluraliter

1. wierahat. tullehet. jāneyet.
 wiattomat. siemenet.
 2. wierasten. tulletten. jānesten.
 wiattomain. siementen.
 3. wierahille. tullehille. jāneyille.
 wiattomille. siemenille.
 4. wierahita. tullehita. jāneyitā.
 wiattomia. siemeniā.
 5. similis Nominativo.
 6. wierahista. tullehista. jāneyistā.
 wiattomista. siemenistā.
 7. wierahisa. tullehisa. jāneyisā.
 wiattomisa. siemenisā.
 8. wierahilla. tullehilla. jāneyillā.
 wiattomilla. siemenillā.
 9. wierahilta. tullehilta. jāneyiltā.
 wiattomilta. siemeniltā.

10. wierahitta.	tullehitta.	jänexittä.
wiattomitta.	siemenittä.	
11. wierahixi.	tullehixi.	jänexixi.
wiattomixi.	siemenixi.	
12. wierahina.	tullehina.	jänexinä.
wiattomina.	siemeninä.	
13. wierahisen.	tullehisen.	jänexihin.
wiattomihin.	siemenihin.	
13 wierahin.	tullehin.	jänexin.
wiattomin.	siemenin.	

§. 13. Genitivus fit a Nominativo

1. Eorum, quæ desinunt in *as* // *äs* / *es* / *is* / ut vel *yt* / ultimam literam *s* & *t* / mutando in *h* / repetendo ultimam vocalem, & addendo *n*. D ultimæ syllabæ mutatur in *t*: ut *fadet* *satehen* / *pluvia*, *regn.* *w.* in *p*: *seiwäs* *seipähän*. r posterius e geminis in *t*: ut *porras* *portahan* / *spinter*, *spång*. quæ vero in *es* purum desinunt, *ß* vocalibus interserunt: ut *toes* *tokehen* / *agger*, *damm*.

Ex.

Excipe mies miehen / *vir, man.*

2. Privativa terminationem *on* vel *oin* (*ön öin*) mutant in *oman* / & *t* perpetuum ultimæ syllabæ geminant: ut *surutoin* *suruttoman* / *securus, sorglös / säker.*

3. Quæ in *n* / hoc mutant in *men* / & *d* ultimæ syllabæ in *t*: ut *laiduin* *lattumen* / *pascua, beete.*

Excipe pauca, quæ in *men* exeunt in iplo Nominativo, & Genitivum formant per *nen*: ut *vaimen* / *vaimenen* / *pastor, heerde. leivin* *leipimen, pala, taakespade; & lämmin* *lämpymän* / *calidus, warm* / *peculiaria sunt.*

4. Quædam variant Casus per contractionem & ob euphoniã: ut *jänexenä* / *jänesnã* / *jäneshã.*

Reliqua e Paradigmatibus elucescunt.

§. 14. Defectiva sunt sequentia.

Auki / awoi / äcki / halki / iki /
irti / iulki / liki / kinni / oiki / pahki /
paki / perki / peicki / ralki / ricki / siki /
soki / tuiki / tynni / yrki.

Hæc pro adverbiiis usurpantur :
& talia censerî possent, nisi essent
voces vere radicales & emphaticæ,
& ex sese magnum numerum deri-
vatorum, utpote adjectiva, substan-
tiva, verba, adverbia, progigne-
rent, & quædam flexionem admit-
terent, & casus aliquot haberent,
reliquis deperditis: ut poicki / *fra-*
ctum, af / *sönder*; poikesa / vel po-
jesa / poisa / *abest*, bortta; poies /
pois / *bort*. Liki *prope* när; likillä /
likille: äcki / äcklä / äkistä / äkiltä /
repente, hastigt: yrki / yrjen / yrjeltä /
propere, som snarast. Sic pyörri-
hin / *in deliquito*, i swimming: mene-
hyihin / *menehyisa* / *in lipotbymia*,
i lyl-

i kũkning: juovuxihin / juovuxisa /
 in crapula, i dryctenskap; ab inusita-
 tis pũcrrys / menehys / juopus.

Moleminat / molempain / *utrique*
 bágge; æmula comparativorum,
 caret singulari numero.

§. 15. De Comparatione.

Comparantur adjectiva per tres
 gradus: musta / mustempi / must-
 tia / *niger, nigrior, nigerrimus, swart.*

Comparativus, in Nominibus pri-
 mæ Decl. seu terminatis vocali, fit
 a Positivi Nominativo, adjecto mpi/
 aboice mbi / & ultimam vocalem
 a vel á plerumque in e mutando:
 ut sywã / sywembi / *profundus*, diup.
 cujus contrarium matala / mata-
 lempi vel matalembi. Verum, desi-
 nentibus in consonam fit compara-
 tivus a Positivi Genitivo, mutan-
 do n ultimam in mpi / & i in e: e.
 gr.

gr. iloinen / iloisen / iloisenpi / *bilaris*,
 glad. caunis / caunihin / caune=
 hempi / *pulcher*, wacker: & contracte
 iloisee / caunehee. Superlativus fit
 a Positivi Genitivo, ultimam vo=
 calem in i mutando: ut cowa / co=
 wan / cowin / *durus*, hãrd: suloinen /
 suloisen / suloisin / *svavis*, liufig.
 Quod si tum concurrant duæ voca=
 les, i prius mutatur in e: ut, ma=
 tia / makein / *dulcis*, söt. additur
 sæpe vox caickein: ut caickein pahin /
omnium pessimus.

Irregulariter comparantur: hñ=
 wã / *bonus*, god / parempi / para=
 hin vel paras. paljo / *multum*, in
 neutro tantum, enãmpi *plus*, enin /
plurimum, moni / *multus*, non com=
 paratur, sed ejus synonymum usia.

§. 16. De Figura Nominum.

Figura est duplex. Simplex ut ruo=

ta *cibus*, maat: leipä / *panis*, bröd. *Composita*: ut ruoca pala / *esca mica*, mat = bñt. nisuleipä / *panis triticeus* hve = tebröd. firves pohja / *securis malleus* nyhammar; mešämies / *vir silvestris, venator*, jägare. ilves = lammaš = nah = ca / *lyncea aut ovina pellis*, loo = fährt = skinn. jokivesi. *aqua fluvialis*, ääwatn.

Nota 1. *Composita* non ita multa dantur: sed eorum locum suppleant derivativa, quorum longe uberius est seges, ut & syntaxis.

2. *Composita* in posteriori tantum voce flectuntur; ut firves pohjan; mešämiehen. &c.

§. 17. De Specie Nominum.

Species sunt duæ: *Primitiva*: ut fyršä / *placenta*, bulla. carwa / *pilus*, häär.

Derivativa: ut, fyršäinen / *placentula*,

tula, liten bulla. carwainen / pilofus, ludin.

Derivativa sunt alia Nominalia, alia verbalia, alia Adverbialia, alia Numeralia.

(A) Derivativa Nominalia sunt multiplicia: eaque vel

1. *Adjectiva* in *llinen* / ex n ultimo Genitivi, quæ Latinorum possessiva sunt: ut, *Euningahallinen* / *regius*, *Konungslig*; a *Euningas* *Rex*: *isällinen* *paternus*, ab *isä* *pater*.

2. *Diminutiva*, *Substantiva* & *adjectiva*, in *nen* vel *inen*: ut *wähäinen* a *wähä* / *parvus*, *liten*. *reikäinen* a *reikä* *foramen*, *hohl*.

Nota: quædam *Diminutiva* derivantur in *uinen*: ut, *lapsuinen* / *caunuinen* / & interjecta syllaba *ca* / *lapsucainen* *caunuainen*; a *lapsi* *infans*, *barn*;

barn; & caunis/ *pulcher*, wacker Sic
 a Comparativis derivantur quoque
 diminutiva; ut, isommainen/ *maius-*
sculus, något större; ab iso/ *magnus*.

3. Adjectiva fere omnia: ut, ilo-
 nen/ *hilaris*, glad; ab ilo *gaudium*.
 ihanainen/ *formosus*, degelig; ab iho/
cutis.

4. Gentilia in lainen: ut Kuos-
 lainen/ *Suecus*, Swänst. Suoma-
 lainen/ *Fennus*, Finne Sayalainen/
Germanus, Tydsk: a Kuosi/ *Suomi*/
Saxa, *Svecia*, *Fennungia*, *Germania*,

Nota: dicitur etiam duabus vo-
 cibus hywän lainen/ *boni similis*,
 godlikt: quod tamen Svecicismum o-
 let. melius autem hywän muotoi-
 nen: sic sawen carwainen/ *coloris*
argillacei, leerfärgad.

5: Cætera sunt variarum termina-
 tionum: utpote.

(N) Adjectiva!

(a) in as: ut, fielas / *linguax*, mycken af munn / smickerachtig; a fieli, *lingua*, tunga: wieras / *callidus*, listig; a wiedå / *auferre*, taga bort / föra. wieras / *hospes*, peregrinus, främmande; a wieri / *latus*, ort brede wid.

(b) heo: iſoheo / *majusculus*, något för stor. pienehåd / *minusculus*, något för liten

(γ) in efo: ſuuefo, *verboſus*, ſtoor i munn; a ſuu / *os*, mun. ſiwickd / *petroſum*, ſtenig; a ſiwi / *lapis*, ſteen. ſic palto / *multa appetens*, ſom will haſwa myket; a paljo.

(d) in ri: juomari / *bibax*, drinckare. ſangari / *beros*, hielte.

(e) in ſa: juotuiſa / *ſuavis*, behaſgelig. ſatoiſa / *ſcil. wuoſi* / *fœcundus annus*, ymnigt åhr. ſic ſanoiſa idem.

(f) in ia: walfia, *albus*, hwiît / *lius*;

lius; a malo/candor, splendor. mas-
 fia/ söt/ dulcis; a macu/sapor. sa-
 fia/ densus, tiocf (de humidis); a
 sacaan/ milceo, jag blandar. sofia/
 caecus, blind; a soca.

(c) in la/ lä: wetelä/ tenuis,
 funn (de humidis). imelä/ azymus.
 sic nomina propria locorum: Coctos
 la/ Mattila.

(2) Substantiva

(a) in aja/ äjä: ad modum ver-
 balium: petäjä/ abies, tall. werejä/
 (porta agri) grind. apaja/ /agena ja-
 ctus, notwarp. wainaja/ defunctus,
 framleden.

(b) in o vel oi: meho/ tetraon,
 tieberhane. paino/ pondus, tyngd.

(y) in us vel uus: pielus/ postis,
 dötrå; a pieli. totuus/ veritas, san-
 ning; a tosi.

C a

(d)

(δ) in sto / stö: kivistö / *petrosa*,
stendöre. calasto / *multitudo piscium*,
hop med fisk.

(ε) in ta: miehusta: alusta / *inferior*,
underbotn: edusta / *anterior*,
frandel; päällystä / *superior*, öfredel;
tausta / *posterior*, scil. pars, bakdel.

(ς) in wa: ruocawa / *maatrik-*
heinäwä / *höörük*: wäkewä / *fortis*,
robustus, starck.

(λ) *Privativa seu Negativa* frequen-
tissima, in toin vel töin: ut. le-
wotoin / *irrequietus*, orolig; a lepo /
quies, ro rahatoin / penningelös;
waratoin / medellös; a raha / wa-
ra / *pecunia*, penu, penning / för-
råd: taitamatoin / olård / särwitst /
obeskedelig.

B *Derivativa Verbalia*, sunt præci-
pue sex terminationum.

1. in nen: kirjoittaminen / sub-
stan-

stantivum *scriptio*, actum significans. quod cum Verbo Substantivo Gerundium in *dum* necessitatis, exprimit: kirjoittaminen on / *scribendum est*.

2. ma: kirjoittama / *scriptum*, effectum indicat.

3. In ja / jä / ia / iä / officii: kirjoittaja / *scriba*, kirjuri; kirjuri / *mendicus*, tiggare: juoksa / *cursor*, löpare; tekijä / *factor*, gjörare.

Nota: hujusmodi ex singulis verbis existunt: non item sequentia:

4. In os / us / vel alternantes os / us: kirjoitus / *scriptum*, *skrift*. *teitos* / *coctio*, kofande.

5. In vocalem: *keitto* / *coctum*, scilicet una.

6. In in instrumenti: *leitwin* (lapis) *pala pistoria*, *katespada*; a *leipä* / *baaka* / *pinfere*: *pohdin* / *ventilabrum*, *wanna*: a *pohtia* / *ventilare*, *drysta*. *pistin* / *pistillum* *nagge*; a *pis*

a pistää/ *pungere*, sticka. sic awain/
clavis, nyckel; awoin/ *apertus*, öps-
 pen; awaan/ *aperio*, jag öpnar &
 pauca alia, sed rariora.

(C) *Adverbialia*: ut, muinainen/ a
 ruinen/ *olim*, fordom. endmen/
pristinus, förrig; ab. ennen/ *prius*,
 förr. nykminen/ *modernus*, nylig; a
 nyt/ *nunc*, nu. sic quæ a nomini-
 bus dissyllabis in i (quibus pro ad-
 verbiis utimur, erantque supra de-
 fectiva Nomina) derivantur, fiunt
 ut Nominalia. Peculiare est, quod
 quædam Adjectivum faciant in eiti
 vel een; rickien/ ricken/ *lacerus*, fra-
 ctus, söndrig: a ricki/ sönder. poicz-
 kein/ quod *diffractum*, aut in duo
discissum est, som är afbrutit; a poicz-
 ti.

(D) *Numeralia* sunt.

I. *Cardinalia*: yksi/ *unus*, en. kaksi/
duo, två. kolme/ *tres*, tre. neljä/
quatuor, fyra. viisi/ *quinque*, fem-
 miisi/ *sex*, sex. seitsemän/ *se-*
ptem

ptem, siu. cahderan / ohto, otta.
yhderän / *novem*, nijo kymme-
nen / *decem*, tijo. (Geniivi a
seitsen / cahdera / yhderä / kymmen /
decas.) yrioihtakymmentä / *undecim*.
elfwa. caritotiskymmentä / *duode-*
cim, tolf. cariskymmentä / *viginti*.
tiugu. yricolmatta kymmentä / *vi-*
ginti & unus, ett och tiugu. colme-
kymmentä 30. yri neljättäkymmen-
tä / 31. neljäkymmentä 40. yri-
wijdettäkymmentä / 41. wissikym-
mentä / 50. yri cuudettäkymmen-
tä / 51. cuusikymmentä / 60. yri seihe-
mättäkymmentä / 61. seihemänkym-
mentä / 70. yricahderattäkymmen-
tä / 71. cahderänkymmentä / 80.
yri yhderättäkymmentä / 81. yh-
deränkymmentä / 90. yhderänkym-
mentä ja yri / 91. &c. sata /
100. cari sata / 200. tuhat / 1000.
cari tuhatta 2000. &c. Quæ omnia
declinantur, & præter yri / adsci-
scunt

scunt Accusativum singularem: ut
cari miesiã / duo viri, två män.

Ordinalia, (illa fuere primitiva
maximam partem; hæc derivativa
sunt) de quibus quæritur per *quo-*
tus? *mones*? ut, ensimäinen, ab
ensin / *primo*, först; den förste. toi-
nen / a Pronomine toi / den andre/
secundus. colmas / Saw. colmasi /
colmansi / *tertius*, den tredje. neljäs/
viides / cuudes / Sawon viites / cuues /
seihemäs / kahdeks / yhdeks / kym-
menes. ensimeinen toista kymmen-
tä / *rectius*, quam yhdestoistakym-
menes / *undecimus*, den ellofte. toi-
nen toistakymmentä / vel kahdestoi-
stakymmenes / *duodecimus*, den tolf-
te. sadannes / *centesimus*, den 100.
tuhannes / *millesimus*, den tusende.
sic joca kymmenes / *decimus quisque*.

3 Pro *Distributivis* usurpatur *Ca-*
sus 14. *Cardinalium*: ut, yksi / *singu-*
li, ensam / item een och een capin / vel
cas

carin ja cayin / bini, två och två.
 colmin / terni. nelhin / quaterni. wä=
 sin / quini. sadoin / centeni. tuhau=
 sin / milleni.

Nota: ubi non ordo, sed nume-
 rus tantum observatur, per Genie.
 Cardinalem effertur; cahden / col=
 men / neljän / mentihin / bini, ter=
 ni, quaterni, processerunt, man gick
 åstad / 2 / 3 / 4 man starck.

4. Multiplicativa sic exprimuntur:
 yksin kertainen / simplex. carinkertai=
 nen / duplex. sadan vel satakertai=
 nen / centuplex, hundrafallig. tu=
 hanen vel tuhatkertainen / tusendfal=
 lig. monin vel monen kertainen /
 multiplex, mångfallig.

CAP. II. DE PRONOMINE.

§. I. Pronomina sunt sedecim.

1. Minä / ego, jag. 2. sinä / tu,
 du.

du. 3. hän / ille, illa, han / hon.
 4. se / is, iste, den. 5. tämä / vel
 ta / tai / hic, denne. 6. tuo vel toi /
 ille, den. 7. itse / ipse, self. 8. cu=
 ca / quis, ho? 9. kenkä / quis, hwil=
 ken? 10. mikä / quis vel quid, hwem/
 hward? 11. joca / qui, den som. 12.
 jocu / aliquis, någon. 13. jocabai=
 nen (Ab. jocainen) quilibet, hwar
 och en. 14. cumpi vel cumpica /
 uter, hwilkendera? 15. jompicumpi /
 alteruter, endera. 16. cukiä / quisq;
 hwar och en.

Hic Nota: 1. minun / meus, min.
 sinun / tuus, dia. hänen / suus, hans.
 meidän / noster, wår. teidän / vester,
 eder. heidän / suus (plurium) the=
 ras. sunt Genitivi a minä / sinä /
 han. quæ pro reciprocis usurpan=
 tur.

2. Particula cuin / post pronomen,
 significat Relativum qui, quæ, quod:
 post

post adverbia temporis significat *cum, quando*: post adverbia loci significat *ubi, unde, quo, qua*, in sensu non interrogativo, sed relativo. estque cum alioquin casus 14, a Pronomine *cu/quod* simplex in Nominativo singulari inusitatum est.

3. *Cuca / fenċā* (Ab. *fengā*) *miċā / joca /* sunt composita a *cu / fen / mi / jo*; quæ in Nominativo sing. simplicis Figuræ, inusitata sunt: sic & in Genitivo: sed in reliquis casibus & utraque Figura *cu / & jo* usitata. *fenċā* & *miċā* in Singulari, ut & Nominativo & Genit. Plurali.

4. *mā / sã /* (*ma / sa / si* vocalis major adsit) contracte utarpatur pro *minã / snã*.

§. 2. Pronomini accidunt octo:

Status Significatio, Figura, Ordo,
Per-

Persona, Numerus, Casus, & Declinatio.

Nota: Pronomina omnia sunt Primitiva: Derivativa nulla, nisi *jocahainen* / Diminutivum a *joca minä* / *sinä* / fortean est ipse casus 1. 2. a *mi* / *se*.

§. Status est duplex: *absolutus & affixus.*

Status affixus iterum duplex: *Nominalis & verbalis.* in statu affixo Nominali Pronomina exprimunt Latinorum Possessiva; suntque utriusque Numeri, trium Personarum, & omnium casuum.

Suffixa Pronominalia in statu affixo Nominali.

Persona. Numerus Singularis.

1. *ni* / (Aboice *n* / Saw. *mi*, a *minä*.)

2. *s*. (Saw. *si* / Botn. *si*) a *sinä*.

3. *usa*.

3. nsa (Ab. ns / Saw. hen / han / hon /
vel san) a hân.

pluraliter

1. me / Aboice m / Saw. ma / na.

2. ne / Ab. n.

3. nsa' ut in singulari

Exempla Sing.

1. osani; Ab. osan; Saw. osani; *pars
mea*, min del.

2. osas; Saw osasi; Botn. osasti; *pars
tua*, din del.

3. osansa; Ab. osans; Saw. osahan
1. osasan; *pars sua*, hans / hennes
del.

Pluraliter.

1. osamme; Ab osam; Saw osanna;
pars nostra, wâr del.

2. osanne; Ab. osan; Saw. osanna;
pars vestra, eder del.

3. osansa; Ab osans; Saw. osansa /
osahan; *pars eorum*; deras del.

Nota 1. Hæc imitantur quædam
Pronomina, quæ Suffixa Pronomi-

na.

nalia admittunt, vel omnia in omnibus Casibus: ut, *ihēn / ihēnsā / ihēllent*: vel certa, sed in certis tantum obliquis: ut, *minuni / sinus / hānensā / meillemine / teilleñe / heillen-sā / sibi ipsis vel sibi met.*

2. Hic *Status Affixus* in Nominibus & Pronominibus nihil mutat, nisi Casus undecimi i in e: ut, *si-rensā / a sixi.*

§. 4. in Statu Affixo Verbali Pronomina formant Personas:

Singulariter.

1. n; *racastan / amo*, jag älskar.
2. t; *racastat / amas*, du älskar.
3. ultima vocalis repetitur, ut: *racastaa / amat*, han / hon älskar.

Pluraliter.

1. *me* (Ab. m; Saw. ma) *racastam-me / amamus*,

2. *te*

2. te (Ab. t. Saw. ma) racastatte/
amentis.

3. wat; racastawat / amant.

Nota: n primæ Personæ deducitur a minã. t. Secundæ heic adhibitum pro s(conf: lect. 1. cap. 1. §. 3. n. 5) a sinã. Tertia Persona Sing-cognoscitur exinde, quod sola suo careat caractere; sæpius tamen exprimitur racastapi / Saw. racastawi / Tertia Pluralis wat. habet; ab he / het / Saw. hewât / racastiwat in Præterito.

§. 5. Significatio Pronominum est triplex

Demonstrativa: minã / sinã / tãndã.

Relativa: ihe / joca / jocahainen / josi / jocu / jompicumpi.

Nota 1. hãn / tã / tuo / alias Demonstrativa, alias Relativa sunt.

2. tãndã propinquum innuit; tuo / remorum.

3. Jos

3. Jost minus dicit quam jocabainen vel joca *quisque*; plus autem quam jocu *aliquis*. in plurali jostki *plerique*, aliquot, *aliquam multi*.

Interrogativa: cuca / kenskâ / miškâ / cumpi.

Nota 1. cumpi de duobus dicitur; sic & jompicumpi.

2. hân & kenskâ / usurpantur tantum de persona, non re, idque absolute sine substantivo.

§. 6. Numeri Pronominum sunt duo;

Singularis: minâ / sinâ / hân / tãmâ / se / tuo / cufi. &c.

Pluralis: me / te / he / nãmât / ne / nuot / cutki &c.

N: 1. iše utroque Numero idem est.

2. joca pro *quisque*, & jocabainen carent Plurali Numero. joca in hoc significato quoque indeclinabile est: joca mieheltâ / a *quolibet Viro*.

§. 7. *Figura Pronominum sunt duæ:*

Simplex: ut minã. *Composita:* ut cusi; joca; minãfö/ män jag/ egone? Cõponuntur autem Pronomina vel (1) *inter se:* ut, minã ihe/ ego ipse jag sielf. sinuas/ te ipsum, dig sielf. hãnensã/ se ipsum, sig sielf. vel (2) *cum Nominibus:* pãani/ caput meum, mit hufu wud. vel (3) *cum Verbis:* maatani/ anna maatani/ fac cubem, lãt mig liggia/ sofwa. snõdãs/ ota snõdãs/ accipe tibi edendum, tig til att äta. juodayensa/ sibi ad bibendum, honom/ sig/ till att dricka. vel (4) *cum particulis* ca/ ti/ pã/ pi/ co/ caan/ vel per analogiam tã/ pã/ fõ/ fãån/ de quibus suo loco; joca/ miã/ cusi/ r.

Nota: particula, seu syllabica adjectiones ca vel fã (forte a caso; nam & emphasin addit) & pi/ Ab. hi post ni/ Pronominibus propriæ sunt, neque cum aliis partibus Oratoris componuntur; nisi quod pi

in quibusdam dialectis, 3. personam singularem, Indicativi Præsentis Activi determinat. vide §. 4. hujus c.

§. 8. Ordo Pronominum est duplex.

Præpositivi Ordinis sunt: mitã / cusa / lenkã / joca / cumpi / jompicumpi. Joca interdum præmittit Pronomen se: ut, se joca / qui, den som. Reliqua præmittunt interdum particulam negativam vel interrogativam: ut, eipã hãn cusa / hvem dã? eikõ cucan / *annum quis*, mã icfe någon.

Communis ordinis, id est, & Præpositivi, & Postpositivi sunt Pronomina cætera omnia.

§. 9. *Persona Pronominum* sunt tres:

Prima: minã. *Secunda*: sinã. *Tertia* sunt reliqua omnia. iße est trium personarum. Idem exprimitur per se itãnã / se juuri: se sama Svecanũ est.

§. 10. Casus Pronominum sunt
Quatuordecim,

ut in Nomine. Sinā habet Vo-
cativum similem Nominativo: cæ-
tera Vocativo carent. Minā / sinā /
hān / kēnā / miā / carent casu 14.

§. 11. Declinationes Pronominum
sunt tres, fere ut in Nomine.

Pronomina, quæ in vocalem ex-
eunt, ad Primam: Jocabainen / ad
Secundam: hān & kēn vel kengā / ad
Tertiam pertinent. Jompi cum pi
declinatur ut Comparativa Nomi-
num. vid. Sect. 2 Cap. 1. §. 6. no-
ta 5. Jocu / joncun / jolleculle / fle-
ctitur in utroque. Adjectio syllabi-
ca vel abjicitur vel repetitur ad fi-
nem: joca / jon / jolle: vel jonca /
jolletca.

§. 12. Paradigmata. Declinat Proe
nominalium

D a

Sinā

Singulariter

- 1 Minä. Tämä. Hän. Se.
Tuo. Ihe.
- 2 Minun. tämän. hänen. sen.
tuon. ihen.
- 3 minulle. tälle. hänelle. sille.
tuolle. ihelle.
- 4 minua. tätä. häntä. sitä.
tuota. ihiä.
- 5 = = caret = =
- 6 minusta. tästä. hänestä. siitä.
tuosta. ihestä.
- 7 minusa. täsä. hänesä. siinä.
tuosa. ihesä.
- 8 minulla. tällä. hänellä. sillä.
tuolla. ihellä.
- 9 minulta. tältä. häneltä. siltä.
tuolta. ihestä.
- 10 minutta. tätä. hänettä. siitä.
tuotta. ihettä.
- 11 minuyi. täri. häneyi siyi.
tuori. iheyi.
- 12 minuna. tänä. hänenä. sinä.
tuona

tuona. ihenä

3 minuhun. tähän. hänehen. siihen.

tuohon. ihehen.

4 = = Carent = =

Pluraliter

1 Me. Nämät. he.

Ne. Nuo.

2 meidän. naiden. heidän.

niiden. nuoinen.

3 meille. näille. heille.

niille. nuoille.

4 meitä. näitä. heitä.

niitä. nuoita.

5 = = Carent = =

6 meistä. näistä. heistä.

niistä. nuoista.

7 meisiä. naisia. heisiä.

niisiä. nuojsa.

8 meille. näille. heille.

niille. nuoille.

9 meiltä. näiltä. heiltä.

niiltä. nuoilta.

10	meittä.	näittä.	heittä.
	nyttä	nuoitta.	
11	meixi.	näixi.	heixi.
	nixi	nuoixi.	
12	meinä.	näinä.	heinä.
	nynä.	nuoina.	
13	meihin.	näihin.	heihin.
	nihin.	nuoihin.	
14	=	näin.	=
	nün.	nuoin.	

Singulariter

1	Euca.	kenkä.	miä.
	joca.	joki.	cumpf.
2	eunca.	kenen.	minä.
	jonea.	jorxi.	cumman.
3	culle.	kenelle.	mille.
	jolle.	jollecki.	cummalle.
4	cuta.	ketä.	mitä
	jota.	jotaki.	cumpaa.
5	=	Carene	
6	custa.	kenestä.	mitä.
	josta.	jostaki.	cummašta.

7	cusa.	kenesä.	missä.
	josa.	josaki.	cummasa.
8	culla.	kenellä.	millä.
	j.lla.	jollaki.	cummalta.
9	culta.	kenellä.	millä.
	josta.	jostaki.	cummasta.
10	cutta.	kenellä.	mittä.
	jotta.	jottaki.	cummatta.
11	cuxi.	kenexi.	miri.
	joxi.	joxiki.	cuminaxi.
12	cuna.	kenenä.	minä.
	jona.	jonaki.	cumpana.
13	cuhun.	kenehen.	mihin.
	johon.	johonki.	cumpahan.
Pluraliter			
1	cutea.	fetkä.	mittä.
	jotca.	jotki.	cummat.
2	cuiden.	caret.	caret.
	joiden.	joidenki.	cumpain.
3	mille =	= = = =	
	joille.	joillecki.	cummille.
4	cuita. =	= = = =	
	joita.	joitaki.	cumpia.

5	= =	= =	= = = =
6	cuiſta.	= -	= =
	joifta.	joiftaki.	cuminifta.
7	cuiſa.	= =	= =
	joifa.	joifaki.	cuminifa.
8	cuiſſa.	= =	= =
	joiffa.	joiffaki.	cuminiffa.
9	cuiſta	= =	= =
	joifta.	joiftaki.	cummifta.
10	cuiſſta.	= =	= =
	joiffa.	joiffaki.	cummiffa.
11	cuiſi	= =.	= =.
	joifi.	joifiki.	cummifi.
12	cuiſna.	= =	= =
	joina.	joinaki.	cumpina.
13	cuiſhin.	= =	= =
	joihin.	joihinaki.	cumpihin.
14	cuiſin.	= =	= =
	join.	joinaki.	cuminin.

Nota 1. *Sinã/ tu, du/ in Plurali te/ Saw. thõ/ flectitur per omnia ut minã. Toi/ toin vel ton/ tolle/ totaj*

tota / (Ab: Dial.) tuo. taā vel tai /
 tain vel taan / taalle / taata / ut tā=
 mā / observata analogiā vocalium.

2. Particula compositionis ea in
iis casibus est retenta, in quibus
 simplicia non ita sunt in usu; dein-
 de abjecta seu omiſſa ob chartæ an-
 gustias, in *iis* casibus, quorum in
 simplici figura communior est usus.

3. Quædam per syncopen dicun-
 tur: ut mun / mulle / mua; sun /
 sulle / sua; hälle / kelle; pro minun /
 minulle / minua; sinun / sinulle / si-
 nua; hånelle / kenelle.

4. d / g / post l & n / & h post
 m facilius pronunciantur, & in dia-
 lecto Aboënsi (in cæteris non item)
 usurpantur; in qua & sæpius voca-
 lis finalis absorbetur: ut null / sull /
 keld / cumb.

5. Pro Casus decimi quarti cuin /
 join / Saw. dicitur: miten / cuten /
 joten.

CAP.

CAP. III. DE VERBO.

Verbum est Personale vel Impersonale.

Verbo Personali accidunt septem & Genus, Species, Tempus, Modus, Persona, Numerus & Conjugatio.

§. I. *Genera Verborum sunt tria*

Activum, Passivum, Neutrum.

Activum, quod actionem significat, & requirit Accusativum seu Casum quartum, (seu ejus loco Nominativum aut Genitivum certis legibus, de qua re in Syntaxi) facitque Indicativum. Præsens in n/ Præteritum primum in in/ & Infinitivum in a/ vel alternans ā.

Nota: Dialectus Aboica hic quoque vocalem ultimam absorbet.

Passivum, quod passionem significat, facit Infinitivum in taa/ vel altera-

alternans tää/ ex quo Indicativi
Præsens in ahan/ ahân/ Ab. aan/
dân; Præteritum in ihin/ Ab. iin:
ut, dico, jag säger; sanoin/ dixi,
jag sade; sanoa/ dicere, sätta: sano-
tahan/ dicitur, säges; sanottihin/
dicebatur, sades; sanottaa/ dici,
sättas.

Nota: Passiva eodem modo se
habent, in utroque numero & o-
mnibus personis: eademque fiunt
impersonalia, nihil omnino mu-
tando.

Neutra sunt activis similia, & ple-
raque accusativum adsciscunt: ut,
fändä tietä/ ire viam, gå ester vä-
gen. juosta jälkiä/ currere vestigia,
vel insistere vestigiis, löpa ester spåret.
waeltaa matcaa/ iter facere, resa
vägen fram/ cultia jäätä/ maata;
glaciem, terram transire, färdas öf-
wer is/ öfwer land. Admodum
pauca sunt, quæ Accusativum non
admit.

admittunt, & (præter ea, quæ hith-
 pæel imitantur, & plerumque re-
 ciproca sunt) tantum fere hæc se-
 quentia: cascotella / oscitare, giespa.
 niwastaa / sternutare, prusta. jeijoa /
 stare, stå palaa / ardere, brinna.
 wåristå / tremere, darra af kiöld. pa=
 lella / algere, förfrysa lammeta /
 calefieri, wårmas. mennå / abire,
 gåå. tulla / venire, komma.

Nota: Unicum verbum substanti-
 vum: olen / sum, jag är.

§. 2. Species sunt duæ:

Primitiva: saada / accipere, fåå.
 & *derivativa*, cujus sunt plurima.
 (N) Pleraque imitantur Conjugationes
 Hebræorum:

[*Activa Kal*: lassett / dimitto,
 L jag släpper. juon / bibo,
 (a) sim- | jag dricker. macaan / cu-
 pliz | bo, jag ligger
 [*Passiva Niphal*: lassetahan /
 di-

citer	<i>dimittor</i> , jag släppes. <i>juodahan</i> / <i>bibitur</i> , drickes. <i>maatahan</i> / <i>cubatur</i> , lig- ges.
(B) actus repetiti & conti- nuati.	<i>Activa Pie'</i> : <i>laskelen</i> / <i>l. las- skelen</i> / <i>paulatim dimitt-</i> <i>to</i> , släpper småningom. <i>juostentelen</i> / <i>pitisso</i> , dric- ker ofta. <i>macailen</i> / <i>saps</i> <i>cubo</i> , ligger ofta.
	<i>Passiva Pyal</i> : <i>laskellahan</i> / <i>sensim dimittor</i> , släppes småningom <i>juostennel-</i> <i>lahan</i> / drickes smått. <i>ma-</i> <i>caillahan</i> / ligger ofta.
(γ) Per- missiva & effecti- va.	<i>Activa Hophil</i> : <i>lasketan</i> / <i>fa-</i> <i>cio dimittere</i> , låter släp- pa. <i>juotan</i> / <i>facio bibere</i> , <i>inebrio</i> , plågar. <i>macaus-</i> <i>tan</i> / kommer någon at liggia.
	<i>Passiva Hophal</i> : <i>lasketetahan</i> / <i>suo dimitti</i> , låter släppas. <i>macautetahan</i> / förinås at liggia.

]	Hitbpaet:	lasseun / demitto
Reci-		me,	slapper mig ned. juo-
proca, l.		wun / inebrior,	blistwer
Neutra.		drucken. macaun / kom-	
		mer	at liggia.

Nota 1. Non omnia verba, in omnibus his Conjugationibus, sunt in usu, uti nec in Hebræa: at pauca non in omnibus, omnia in plerisque. 2. Ex his conjugationibus ulterius alia exsurgunt verba: ut e Tertia, juotan / jag plågar; juotelen / jag plågar smått / si tigt: cum suo passivo juotellahan / plågar ofta.

(3) Quædam, quoad significationem, imitantur Latinorum (a) Inchoativa. Quorum quædam in un vel yn: ut asetun / me sedo, l. sedor, jag stillar mig: menestyn / vigeo, jag triswes: ab asun / habito, jag boor; menen / vado, jag går.

Quædam in nen: ut lifenen / appropinquo, jag ualkas. pahenen / pejor fio, blif-

blifwer wårre. paranen / *melioresco*,
 blifwer båttre. foknen / *cæcus fio*,
 blifwer blind. wårkenen / *albescio*, hwi-
 nar. a liki / *prope*, nær: paha / *ma-
 lus*, ond. parempi / *melior*, båttræ:
 solia / *cæcus*, blind. selkiã / *clarus fe-
 renus*, klar: wait / *silens*, tyst.

(3) *Frequentiva*. lauwon / *sæpe re-
 mitto*, ic. *arcum*, ofta spånner af.
 auwon / *aperito*, ofta õpnar. jau-
 won / *conto ago*, stafar. halwon / *fin-
 do*, fhyfwer. a laukian / *remitter*,
 springer löst: auki / *apertus*, õpen:
 jauwa / *contus*, *baculus*, staf: halki /
in duas partes fissus, i tuu.

(γ) *Diminutiva*. eaqve: vel in
 sen: capisen / *crepito*, jag låter småt/
 faasar. wapisen / *trepido*, darrar. to-
 misen / *pulverem moveo*, dambar a
 capa / *piscis aridus*, tårre fiske: wapa /
 birga, spõð: tomu / *pulvis*, damb.
 Vel in hen: pisaroißen / *capaloißen*/
 ascaroißen: jag ståncker / *lindar* / *sh=*
 klar.

flar. a pijar / gutta, droppa: capa=
lo / fascia, linda: ascar / opus negoti=
um, syfla.

(d) *Frequentativa & Diminutiva si=
mul*: ut, candelen / fero, porto, læpe
scil. & facile, jag bår ofta och lätt.
pitelen / tracto, handterar. hywåi=
len / blandior, fåguar. a kannan /
fero, bår: pidån / teneo, håller: hy=
wå / bonus, god.

(3) *Verba præterea sunt variarum,
& ultra quam viginti terminatio=
num*: quarum singulæ pecul arem
significationem invehunt. Signifi=
cant igitur alia.

1 Cmatum: eumque (a) *simplicem*:
pyhdån / capio, comor capere, fångar /
wil fåå: a pyh / attagen, hjerpe.
caadan / dejicio, evertto, stålper. hää=
dån / evacuo, öder. a häät / nupsie,
bröllop (3) *Discontinuum*: haparoi=
ßen / coperoißen / faar efter med han=
den att fånna / att få: wijniköißen /
ha=

binder på ryggen/ a hawas hapahan/
 rete, not eller nåt; copia/ sonorus, alta
 somans, låtig: wüni/ pharetra, koger.
 (y) Continuatum cum difficultate a-
 d: rämmin/ difficulter gradior ovali
 in argilla, jag trampar (i leer). käm-
 min/ conor ascendere (montem, col-
 lem), binder til att gåå (opp för bac-
 ka). rante/ palus, moras: kamy/
 kamyra/ sarcina, bytta.

II. Actum: eumque (a) serium
 quemvis: äctän/ impinato video, bl-
 wer warse. paictaan/ sarcio, loppar.
 tarcaan/ suffugio, rhymer paktän/
 timeo, fruchtar. arwaan/ con-
 gisar. ab äcti/ repente, hastigt: paic-
 ta/ assumentum, lapp: cari/ scopulus,
 klippa: pelco/ timor, fruchtan: ar-
 pa/ fors, lott. (b) Heterogeneum seu
 inequalem, racastan/ amo, älskar.
 weristän/ cruento, särar. ahdistan/
 arcto, tränger. a racas/ carus, kär.
 weri/ sanguis, cruor, blod: ahdas/

arctus, trång: (γ) *Actum frequentatum laboriosum*: hieron / tero, jag gnuggar. sic sauron / auron.
 (δ) *Frequentatum*, sed *diminutum*: hyppele / choreas duco, dansar. káwelen / ambulo spacerar. sanallen / alteror, ordkastar ab hyppáda / salio, springer: káhn / eo, går: sana / verbum, ord. (ε) *Actus citatos*: aucaisen / aperio, öpnar. laucasen / remitto scilicet arcum, spänner af. pubcasen / språnget ab auki / öpen: laucka / ránn: publi / det som är hål uppå. (ς) *Actum unicum cum vehementia & motu*: járähdan / moveor cum vehementia, gifwer ett då. parahdan / vociferor, gifwer ett skri. armahdan / misereor förbarmar mig. a parun / flagar: armo / nåd. (ζ) *Actus cum varietate difficiles*: pursehdi / navigo, seglar. ahnehdi / avarus sum, girugas. musrehdi / doleo, sörjer. a purje / velum segel: ahne / avarus, girig: murhe /

tristitia, sorg. (n) *Actum efficientia*
seu agitantia: *tættån* / *facio fieri*, lå-
 ter *giöra*. *lietan* / *facio legere*, *legi*,
 låter *läsa*. *juoyutan* / *facio currere*,
 kommer en til at *löpa*. (b) *Impetum*
 & *eius continuationem*: *santoan* / *cur-*
ro, jag *ränner*. *remtoan* / *strepo*, *stäm-*
mar. *putoan* / *cado*, *faller*. Ab: *sa-*
mon / *putoon*. a *famo* / *curfus*, *ränn*:
remo / *strepitus*, *stäm*: *putu* / *sordes*,
sopor. (i) *Actui*, ipso *sonq* *respon-*
dis: *puren* / *mordeo*, *bjätter*. *nijien* /
deglubo, *flår*. *ijien* / *spuo*, *spottar*.

III. *Statum*: eumque (a) *Absolute*
talem in se: *repiån* / *rumpor*, *brister*
sönder. *julkian* / *audeo*, jag *dierfves*.
håpiån / *pudet me*, *skämnes*. (b)
Statum inchoatum habitus: *foktenen* /
cæcus fio, *blifwer blind*. *pimnenen* /
obscurasco, *blifwer mörck*. *wanhenen* /
senesco, *blifwer gammal*. a *folia* / *cæ-*
cus, *blind*: *pimia* / *obscurus*, *mörck*.
wanaha l. *wanaha* / *senex*, *gammal*.

(γ) *Statum putativum*: hynwästyñ, pahastun / oudostun: *placet, displicet, inoleus est*: tycker wäl / illa / sälsamt wara: ab outo / peregrinum, främmande. (δ) *Status mutationem*: hynwästyñ / *vigesco*, (de adipe dicitur) steclnar (om flott), wäljehdun / *alio*, hwitnar. tuorehdun / *blifwer frise* / säst (om wäxter). plura jam *præterimus*.

§. 3. Tempora Verborum sunt quinque:

Præsens, Præteritum imperfectum, Præteritum primum, Præteritum secundum, Præteritum plusquamperfectum.

Nota: Revera duo tantum tempora habet Lingva Fennica, Præsens, & Præteritum. Præteritum Imperfectum Indicativi, partim exprimitur per Præsens, partim per Præteritum. Futurum per Præsens, & interdum per verbum *pitä* / &

Genitivum Nominis verbalis: e. g. sinun pitã elãmãn / *vives* / tu skalt lesiva. Cætera supplentur a Partic piis & verbo Substantivo; quæ adhibemus, ut ostendatur, quæ ratione locutio Latina, vel alia, in hac lingua reddi possit. Futurum, bene exprimitur per Futurum Participii Activum: olen nåkewã / *visurus sum*.

§. 4. Modi Verborum sunt quatuor:

Indicativus, Imperativus, Subjunctivus, & infinitivus.

Nota 1: Optativus idem est cum Subjunctivo, addita particula optandi: josca! o ettã! ah josca! o josca cuulla saisin! *utinam audirem*, ach att jag finge hõra!

2. Imperativus, cujus significatio sæpe est permissiva, cum fortius imperat, crescit a fine: ut, kãj / kãjs / kõyfs / *eat, gact.*

3. Modum Potentialem & Permissivum eleganter exprimit Subjunctivus: ut, *särkenet / frångas*, Du må stå sönder.

4. Infinitivus suffixa pronominalia status nominalis admittit: ut, *sanoani*. & tum quoque terminationem Casus duodecimi ri: *sanoaxeni / sanoaxes / sanoaxensa*: sic in plurali; *sanoaxemme*. ex. gr. *jos olis walta sanoaxeni / si fas mihi licitumque esset dicere*, om jag hade macht att säga.

5: Gerundium unicum est: *sanoini / dicendo*, *såjande*. *Supina* nulla. Exprimitur autem Gerundium in *Di*, & supinum posterius Latinorum, per infinitivum Præfens: *walta sanoa / fas dicere*, macht att säga. *walka oppia / difficilis doctus*, swårt att lära. Gerundium in *Dum*, cum præpositione *ad*; sic & supinum prius Latinorum, per Casum decimum

ter.

tertium Nominis verbalis, tule sä-
nomahan / *veni ad dicendum*, vel *di-*
ctum veni, kom och säg.

6. Gerundium hoc unicum ter-
minationem casus septimi, & suffi-
xa pronominalia status nominalis
itidem admittit: ut, opettaisa / opet-
taisani / opettaisas / opettaisansa; *in-*
ter docendum me. te, illum; seu, *dum*
ego docerem, medan jag / tu / han //
skulle lära.

S. 5. Personæ sunt tres:

Numeri duo.

Singularis

Pluralis

- Persona 1. Säästän / *parco*, jag spar.
säästänme / *parcimus*, vi spar.
2. säästät / *parcis*, du spar. säästät-
te / *parcitis*, i sparen.
3. säästüä / *parcit*, han spar. sääs-
stävät / *parcunt*, the spara.

Nota. 1. Passiva non moventur
per Personas & Numeros, præter
Præ-

Præfens Subjunctivi e. g. minä / si-
nä / hän / me / säästetähän; jag /
du / han / wij / konas.

2. Activa in sensu negativo non
moventur per Personas & Nume-
ros: sed, particula negativa moti-
onem & formativam Personæ in se
transfert: ut, en säästä / non parco,
jag konar intet. et säästä / non parcis,
du konar intet. ei säästä / non parcit,
han konar intet. emme / ette / ei /
säästä. &c.

3. Passiva in sensu negativo for-
mativam Temporis & Modi han //
hän / hin / hen. amittunt, & ple-
rumque fiunt Impersonalia, & ad-
ferunt Activi accusativum: ut, ei
säästetäisi minna. Item, Præteritum
Participii nudum pro Præterito
Verbi usurpant: ei säästetty mi-
nua.

§. 6. Conjugationes Verborum
sunt quatuor:

Præf.

Præf. Indicar. Præterit. Infinit.

1. in an impurum in. aa.
 2. len. sin. ha.
 3. on/ ua/ en/ in. in. a purum.
 4. an pur. neu/ sen/ ðen sin/ ðin. ta.

Nota: in has, vel alternantes, a/
 o/ y.

Exempla:

Prime, racastan/ racastin/ racastaa; amo, älsta.

Säästän/ säästin/ säästää; parco, spara.

Secunda: cuolen/ cuolin/ cuolla; morior, döð.

tulen/ tulin/ tulla; venio, komma.

Tertia, sanon/ sanoin/ sanoa; dico, säija.

sytyin/ sytyin. s; syttyä; accendor, tändas.

asun/ asuin/ asua; habito, boo.

itken/ itkin/ itkiä; fleo, gräta.

Quarta: nojan/ nojaisin/ nojata; nitor, stödia.

samo

famoan / famoifin / famoita; curro,
râna.

felkenen / felkefin / feljetâ / feremor,
flaarna.

ârisen / ârifin / âristâ; ~~morra~~
morra.

huomathzen / huomaitfin / huomait-
ta; animadvarto, blifwa wahrse.

§. 7. Prima Conjugatio habet in Indicativi Præsentis I. Persona fing. terminationem an/ vel alternans ân. hæc mutatur in Præteriti prima fing. in in. led mayan/ solvo, betazlar/ habet maroia. sic jayoin. valui, orckade; aloin/ cæpi, begynte; caizwoin/ fodi, grof; kirwoin/ maledixi, bannades; paloin/ arsi, brann; jaan jaoin/ jacaâ / dividere, deela; ajan/ ajoin/ ajaa / agere equum, fôra; saudein/ plui, regnade; annoin/ dedi, gaf; cannoin/ portavi, baar; interponunt o.

Nota 1. Ultimæ syllabæ c, & t alterum

alterum e geminis Infinitivi, in Indicativo abjicitur ut, *alcaa / incipere*, *begyuna*; *alan. jättää / loquere*, *lämna*; *jätän*.

2. t post n mutatur in n / post r in r: ut, *wääntää / torquere*, *wrida*; *wäännän. fiertää / circumire*, *gää om=*
fring; *fierrän*.

3. t post h / Savonice abjicitur, maritimis mutatur in d: *armahtha / misereri*, *benäda / förbarua sig*; *ar=*
mahan / armahdan.

§. 8. *Secunda Conjugatio* desinit in Indicativo activo in len; Præteritum in lin. hæc imitantur: *puen / purin / purra / mordere*, *bihta. menen / menin / mennä / abire*, *gä. panen / panin / panna / ponere*, *laggia / sättia*.

§. 9. *Tertia Conjugatio*, facit Indicativum in en vel ön / un vel yn / en / in. hic e mutatur in i: *culjen / proficiscor*, *färdas*; *culjin. post. o / u / y / interseritur i: ut, sanon / di=*

co, sāger. asun/ asuin/ *habito*, hoor.
menestyn/ menesthin / *vigeo*, trifs.

Nota 1. Aboica dialectus. interdum repetit ultimam vocalem pro a vel ā Infinitivi: ut, fāstee / *jubere*, biuda; pro fāstia.

2. Penultimæ syllabæ infinitivi c vel f abjicitur in Indicativo: ut, aucoa / *aperire*, ōpna; auwon. quod sæpe, post l & r compensatur per i: ut, sārkiā / *frangere*, slā sōnder. sārjen / *Saw*. sāren.

3. B/ Ab. b/ penultimæ syllabæ infinitivi abjicitur & compensatur post m per in: ut rāmpiā / rāmmi. post l/ i/ & r/ per w: ut, fylpiā / *balneare*, bada; fylwen. sic quoque p alterum e geminis abjicitur: rhyppiā / rhyppin / *pitisse*, siuper. diminutivum vero rhyPELLĀ / p addit in Præterito: rhyppelin.

4. T post h Saw - abjicitur, vel compensatur per d: tohtia / tohin,
toha

tōhdin/ *audeo*, tōras *Alterum ab-*
 jicitur ut, conttia/ *contin.* sed t
 solum abjicitur & compensatur per
 n post n: sontia/ *sonnin/ trācka.* t
 solum, & post c/ abjicitur: sylkiā/
 syljen/ *spuo*, spotta. ricfoa/ *ricon/*
frango, bryta. sed post n abic in
 g: ut, kentiā/ *kengin / calceos induo.*
 at manet, si sit post t: potkia pots
 kin/ *calcitra.*

5. Hanc Conjugationem seqvun-
 tur omnia monosyllaba: qvæ sunt
 hæc tere: saan/ *sain/ saada/ acci-*
pere, fāā. jāān/ *jāin/ jāādā/ linqui,*
lāmmas. uin/ *uida/ natate*, summa:
 svōn/ *svōin/ svōdā/ edere*, āta. juon/
 join/ *juoda/ bibere*, drička. luon/ *loin/*
luoda/ creare, skapa. lōdn/ *lōin/*
lōdā/ cadere, slā. myyn/ *myin vel*
mōin/ myydā/ vendere, sālja. tuon/
 toin/ *tuoda/ affere*, hāmta. suon/
 soin/ *suoda/ favere*, unna. puin/
 puida/ *triturare*, trōska. nain/ *nai-*
 da/

Da/ *matrimonio iungi*, gista sig. wien/
wein/ wiedā / *aufferre*, taga
bort. woin/ woida/ *nalere*. orcta/
mächta/ tuuna. Saw. saaa/ sydā/ uiz
ja/ najā/ wieā/ myyā / in infini-
tivo.

§. 10. *Quarta Conjugatio*, e termi-
natione brevi infinitivi in ta/ facit
Indicativum vel in an an purum,
i, e. post a/ e/ i/ o/ u; vel j con-
sonans: ut, nojata/ nojaan vel no-
jajan/ niti, stōdia sig. ruweta/ ru-
pian/ Saw - rupean/ Ab - rupeen/
incipere, *prehendere*, begyuna/ taga
uti. vel si sint significationis incho-
ativæ in nen: ut, seljetā selkemen/
severari. hic j redit in t/ & w in p: ut,
hāwetā/ hāpiān/ *pudet me*. t̄ uni-
cum geminatur: ut, ākātā/ ākātān.
E terminatione Infinitivi sta brevi
(quod est contractum e seta) fit in
Indicativo sen: wapista/ wapisen/
tremo, darrā. Ex ta puro polysyl-
labo.

laborum, fit hęc: capaloita/ ca-
paloizen/ *fasciare*, lunda. bisyllaba
autem, ut loithia/ *incantare*, bruka
fignerit/ loizen/ ad 3. Conjugatio-
nem pertinent.

Ex Indicativo præfenti fit Præte-
ritum, mutando ultimam syllabam
in sin vel isin: hæpeän/ hæpesin vel
hæpeisin/ blygdes. In polysyllabis
in hin vel ihin: capaloita/ capaloiz-
hen/ capaloizhin. Quædam in nen
retinent n: ut halpenen/ halpenin/
deterior fio, bliswer samre i pris. pa-
tenen/ pakenin/ *fugio*, flyhr.

Quædam taciunt duplex Præteri-
tum: sofenen/ sofenin/ sofesin, oca
cæcor, blir blind.

Nota 1. P. & w/ item j & f/ &
in derivatione & in motione, tum
Nominum tum Verborum, alter-
nant, ita ut p Nominativi 1. De-
clinationis, & Indicativi Præfentis
primæ Personæ, in Genitivo & In-
finitivo

finitivo, mutetur in w. & f in j:
 leivã / leivãñ : hãpiãñ / hãwetã: ol=
 fi / oljen: selkenen / seljetã. Sic vi=
 cissim w in p / & j in f: ut, hõwet /
 hõpehen / *summe in digiti*, fingerãnda:
 kylwen / kylpiã / *balneare*, bada: hyl=
 jet / hylkehen / *phoca*, siãl: nyljen /
 nylkiã / *glubere*, flãã.

2. Qvædam, eadem significatione,
 variant terminationem dicativi:
 nojaan / nojajan; tomajan / tomisen.
 Qvædam Præteriti & Infinitivi:
 wããnnãñ / wããnnin / wããnsin / wããn=
 tãã / wããtã / *torquere*, wrida. sic
 noudan / noudin / Saw. nouin / nou=
 taa / nouta / *afferre*, hãmta. sic pny=
 dãñ: caadan: hããdãñ: huudan: hny=
 dãñ: lennãñ / pããrãñ.

§. II: Paradigma Activæ Vocis.

Prime Conjugationis. Secunde,

Indic. Sing.	Sããstãñ.	maxan.	luulen.
Præs.	sããstãt.	maxat.	luulet:
	sããstãã	maxaa.	luule.
			sããs

Prime Coniug. Se und
 säästämme. maxamme luu-
 lemme.

Plural. säästätte. maxatte. luulette.
 säästävät. maxavat. luule-
 wat.

Säästän. maxoin. luulin.

Præt. 1. sääsit. maxoit. luulit.

Sing. säästi. maxoi. luuli.

Säästämme maxoimme. luu-
 limme.

Plur. säästitte. maxoitte. luulitte.
 säästivät. maxoivat. luulit.

Olen

Præt. 2. olet säästännyt. maxanut luul-

Sing. on) lut.

olemmes)

Plur. olette) säästännehet. maxa-
 ovat) nehet luullehet.

Plus Olin

quam-Sing. olit säästännyt maxanut.

Perf. oli) luullut.

olimme)

Plural. olitte) säästännehet. maxa-
 olit) nehet. luullehet.

F

Im

	<i>Prime Conjugat.</i>	<i>Secunda.</i>
Imp. Præs.	Säästä. maya.	luule.
Sing.	Säästäköhön. mayacohön.	luulcöhön.
	Säästäkämme. mayacämme.	luulcämme.
Plural.	Säästäkät. mayacat. luulcat.	Säästäköhöt. mayacohot. luulcöhöt.
Subj. Præs.	Säästänen. mayanen.	luul-
Sing.	Säästänet. mayanet. luullet.	leen.
	Säästänee. mayanee. luulle.	
	Säästänemme. mayanemme.	luullemme.
Plural.	Säästänette. mayanette. luul-	lette.
	Säästänewät. mayanewat.	luullewät.
Imperf.	Säästäisin. mayaisin. luulisin.	
Sing.	Säästäisit. mayaisit. luulisit.	
	Säästäisi. mayaisi. luulisi.	
	Säästäisimme. mayaisimme.	luulisimme.
		Plur.

Primæ Conjug. *Secundæ.*

Plur. säästaisitte. mayaisitte. luulisitte.

säästäisit. mayaisit. luulisit.

Plus-

Quintæ

quam. Sing. olisit & säästännyt. mayas-

Perf. olisi & nut. luullut.

olisinmei

olistte säästänehet. mayas

oliste & nehet. luullehet.

Inf. Præs. Säästää. mayaa. luulla.

Plusq. Perf. säästänehen. mayanehen. luullehen.

Gerund. 1. säästäin. mayain. luullen.

2. säästämähän. mayamahan.

Partic. Præt. säästännyt. mayanut luullut.

Futur. säästävää. mayawa. luuleroa.

parco, ipara. solvo, betala.

puto, mena.

§. 12. Paradigma A Sive Vocis.

Tertiæ Conjugationis.

Quartæ.

Judic. Præs. Sanon. särjen. napisen.

F 2

Sing.

	<i>Tertia Conjur.</i>	<i>Quarta.</i>
Præf.	sanot. särjet.	napiset.
	sano. särfe.	napije.
	sanomme. särjemie	napiseme.
Plur.	sanotte. särjette.	napisette.
	sanowat. särkewät.	napise-
	wat.	

Præt. 1. Sing.	Sanoin. särjin.	napisin.
	sanoit. särjit.	napisit.
	sanoi. särki	napisi.
Plur.	sanoimme särjimie.	napisimme.
	sanoitte. särjitte.	napisitte.
	sanoit. särkiwät / l.	särjit. na-
	pisit.	

Olen

Præt. 2. Sing.	olet } sanonut. särkenyt.
	on } napisnut.

olemmie

Plur.	olette } sanonehet. särkene-
	owat. } het. napisnehet.

Præt. Plus, Olin

quam-	olit } sanonut. särkenyt. na-
perf.	oli } pisnut.

Sing.

Plur

Tertia Conjug.

Quarta

olimme |

Plur. olitte & sanonehet. särkenes
olit | het. napisnehet.

Impe- Sano. särje. napise.
rat. Sing. sanocohon särkelödhön. napise.
Præs. cohön.

sanocamme. särkelämme na-
piscamme.

Plur. sanocat. särkelät. napiscat.
sanocohot. särkelödhöt. napis-
cohot.

Subj. Sanonen. särkenen napisnen.

Sing. sanonet. särkenet. napisnet.

Præ- sanonce. särkenee. napisnee.

lens sanonemme särkenemme na-
pisenemme.

Plur. sanonette. särkenette. napisnet-
te.

sanonewat. särkenewät. na-
pisenewat.

Sanoisin. särkisin. napisisin.

Præt. Sing. sanoisit. särkisit. napisisit.

sanoisi. särkisi. napisisi.

Ima.

	Tertia Conjugat.	Quarta.
Im-	sanoissimne.	särkissimne. na-
per-	pissimne.	
lect.	Plur. sanoissitte. särkissitte. napiss-	
	sitte.	
	sanoissit. särkissit. napissit.	
Præt. plus-	Olissin	
quam-	Sing. olissit & sanonut. särkenyt.	
perf.	olissit napissut.	
	olissimne	
Plur.	olissitte sanonehet. särkene-	
	olissit het. napissnehet.	
Infinit. Præs.	Sanoa särkia napissa.	
Plusquam-	sanonehen särkenehen na-	
	pissnehen.	
Gerund. 1.	sanoin. särkein. napissen.	
Gerund. 2.	sanomahan. särkemahan.	
	napissemahan.	
Partic. Præt.	sanonut. särkenyt. napiss-	
	nut.	
Futur	sanewa. särkewa. napisewa.	
	dico, säija. frango, hafwa sönd-	
	der. murmuro, knorra.	

§. 13. Paradigma Passivæ Vocis.

Indic. Præl. Säästetähän.

Præt. 1. säästettihin.

Præt. 2. on säästetty.

Plusq. Perf. oli säästetty.

Imperat. Pr. säästettäköhön.

Subj. Præl. säästettänehen.

Imperf. säästettäisiin.

Plusq. Perf. olis säästetty.

Infinit. Præl. säästettää.

Plusq. Perf. säästetyn.

pro Futuro. säästettävään.

Part. Præl. säästetty.

Futurum. säästettävä.

Nota: Præteritum 2. & Plusquamperf. Indicativi Passivi, ut & Imperf. & Plusquamperf. Subjunctivi, regunt plerumque Accusativum loco Nominativi in Plurali: ut, meitä on säästetty. quod & in Singulari procedit: ut, minua on säästetty.

§. 14. Paradigma Verbi Substantia
vi Affirmative.

Sing.

Singular.	Plural.
Indic. Præs. Olen. olet. on. olemme. olette. owat.	
Præt. 1. olin/ obit/ oli. olimme/ olitte/ olit.	
Præt. 2. olen/ olet/ on/ ollut. olemme/ olette/ owat/ ollehet.	
Plusq. Perf. olin/ olit/ oli/ ollut. olimme/ olitte/ olit/ ollehet.	
Imperat. Præs. olen/ olcohon. olcamme/ olcahat/ olcohot.	
Subj. Præs. lienen/ lienet/ liene. lienemme/ lienette/ lienewät.	
Impert. olisin/ olisit/ olisi. olisimme/ olisitte/ olisit.	
Pl. qv. Pert. olisin/ olisit/ olisi/ ollut. olisimme/ olisitte/ olisit/ ollehet.	
Inf. Præs. olla. Plusqv. Perf. ollehen. pro Futuro. olewan. Gerund. ollen/ olemahan.	
Partic. Præter. ollut. Futur. olewa.	
Negative.	
Indic. Præs. En/ et/ ei/ ole. emme/ ette/ ei/ ole.	
	Præt.

Præt. 1 en/et/ei/ollut. emme/ette/
ei/ollehet.

Præt. 2 en/et/ei/ole ollut: emme/
ette/ei/ole ollehet.

Plusqv. p. /en/et/ei/ollut ollut. em-
me/ette/ei/ollet ollehet.

Imperat. Præt. ålä ole. ålköhön / ål-
kämme / ålkät / ålköhöt / olco.

Subj. Præs. en/et/ei/liene. emme/et-
te / ei / liene.

Imperf. en/et/ei/olisi. emme/ette/
ei/olisi.

Plusq. P. en/et/ei/olisi ollut. em-
me/ette/ei/olisi ollehet.

§. 15. De Formationibus Temporū.

1. Ab Indicativi Præsentis 1. Per-
sona fiunt omnes personæ Indic. Præ-
sentis, Præteriti, & Imperfecti Sub-
junctivi; ut & 2. Singularis Impera-
tivi. Gerundium 2, & Participii Fu-
turum; ut, hāpiån / hāpiåt / hāpiää /
hāpiämme / hāpiätte / hāpiåwåt; hā-
pesin / hāpesit / hāpesi / hāpesimme /
hā-

håpesitte / håpesit / vel håpesiwät.
 håpiä. håpiäissin &c. håpiämähän /
 håpiämä.

2. Reliqua Activæ, & omnia
 Passivæ Vocis, formantur ab Infini-
 tivo Præsenti. utpote: (α) in Acti-
 va, Personæ omnes Imperativi,
 præter 2. singularem; item Subjun-
 ctivi Præsentis omnes; Gerundium
 1. Participii Præteritum: ut, håwet-
 löhön / håwetlämme / håwetläät /
 håwetlöhööt: håweñen / håweñet &c.
 håweten / håwennyt. Excipe Ver-
 ba primæ Conjugationis in tää vel
 tää: ut päättää / (non staa / stää:)
 item omnia 3. Conjugationis. (β)
 Passivus Infnit. formatur ab Infini-
 tivo Activo, (1) ante ultimam vo-
 calem inferendo syllabam est in
 Conjugatione prima, vel unicum t
 in Quarta, nisi desinat in sta / stä:
 tum enim non recipit t inferendum.
 vel l alterum in geminis mutando
 in t in 2. Conjugatione & (2) u. i.
 mam.

nam vocalem, *ni* sit geminata, geminando: ut, *sästää* / *säästettä*: *asaroita* / *asaroitta* (sed *napista* / *napistaa*.) *cuolla*, *cuoltaa*. (3) t solum redit in d, ut in Indicativo Activo, *Saw.* abjicitur. Sic & e alterum e geminis abjicitur: *säädän* / *säätä* / *ordinare, statuere, förordna* / *säädettään* / *Saw.* *säädettä* / *contr. säättää* *päättän* / *päättä* / *concludere finire, sluta* / *päätetää*.

g. Ex hoc Infinit. Passivo fit, præter primam Indicativi mutata tantum terminatione, & præsens Indicativi, insimul abjiciendo alterum t.

Nota r. Infinitivi Passivi rarior est usus, circumscribitur enim: ut, *non potest tolerari*, et *händä moi karsia*.

2 In voce Activa, Modi, Tempora, Personæ, & Participia fiunt ex Infinit. Præsentis. Excipe primas & secundas personas Indic. Præsentis & Præt. I, & secundam sing. Imperativi: *opit* / *opinme* / *opitte* / *opi* /

Opī; quæ fiunt ex Indic. Præsentis prima persona opin.

3. In voce Passiva tertiæ Conjugationis, omnia ad unum fiunt ex Indic. Activi persona prima. facilis ad paradigma est formatio.

§. 16. Variationes ex Dialectis.

Ab Indicativi Præsentis tertia persona sing. säästää / fit quoque säästääpi / Saw. säästääwi sic 3. sing. Subjunctivi Præsentis säästäänee / säästäänepi / säästäänewt. Prima Plur. säästäämmine ; Saw. & Botn. säästäämmä / maxamma ; Ab. säästääm / maxam. sic: säästäämmä / sanonemma / säästäänettä / sanositta ; Ab. säästäänem / säästäänett.

Præt. primi tertia plur. säästit / Carel. säästiwät In tertia Conjugatio hæc persona fit ex Infinitivo : särjit / särkiwät ; a särkiä.

Præteritum 2, & Plusquamperf. olen / olin säästääne in plur. säästäänehet

nehet (qui Nominativi sunt Participiorum) Saw. in Casu 12. singulari säästänynnä.

Subjunctivi Imperfecti tertia persona singularis säästäisi / maraisi : säästäis / marais / maritimi.

Imperativus säästä / Saw. säästäl : cum fortius Imperat, säästäs / säästälös / maracos. ole / oles / oluos / olcos / olluos. sic älä / äläs / äläkös / älrös.

Infinitivus säästä / Saw. säästäl / maraaf.

Gerundium 1. sanoin / sanoden. oppiin / oppien.

Gerund. 2. säästämähän / Ab. säästämään.

In passivo toto, & ubique fere, Aboica dialectus tollit h: säästetään / säästettin.

Verbi Substantivi Indic, praesentis tertia persona sing. on / Saw. ompi / Ab. ombi.

Subjunctivi praesentis lieuen / lieut /

net / &c. rarius dicitur ollen / ollet /
&c.

Dialectus Sawonica terminationibus in vocalem brevem addit *ē*: *o* sel / luel / sanol. & Præt. Participiū in *ut* / *yt* / flectit hoc modo: *tul* lut / *ollut*; *tulluen* / *olluen*. sic *syd* nyt / *yhöngen*.

§. 16. Verbum Impersonale unicū est, idque per omnia idem cum Passivo Activa Impersonalia nulla vera sunt, sed fieri possunt e Personalibus, ut in Lingua Latina: e. gr. *sataa pluit*, *regnar*. *Jumala sataa* / *Deus pluit*; *sataa Jumalalda* / *pluit a Deo*.

CAPUT IV:

De Participio.

§. 1. Participia sunt quatuor. Duo Activa: Præteritum: ut *säästänyt* / *qui pepercit*. *den som hafwer spart*. futurum *säästävå* / *qui parceret*, *den som skal spara*. Duo

Duo *Passiva*: præteritum: såästet-
 ty / spard. *Futurum*: såästettarvá /
 den sem stáll sparar.

§. 2. Participio *accidunt* quinque;
Status, Numerus, Casus, Tempus, & Si-
gnificatio.

In *Statu Absoluto & affixo*, sese
 habent participia ut *Nomina*, &
 pertinet participium primum ad
 Declinationem tertiam: reliqua tria
 ad primam.

§. 3. *Tempora* sunt duo: *Præteritum*
 & *Futurum*, ut supra. *Futurum Acti-*
uum sæpe accommodatur ad tem-
 pus præsens: exprimit etiam *Futu-*
rum Indicativi: on se såästarvá / *par-*
eus est, parret, han at sparsam / han
warder sparande.

Præteritum Activum formatur a *Subj.*
Præsenti, mutato nen in nut vel
 nyt: såöstänen / såöstányt.

Futurum Activum, ab eodem *Subj.*
Præsenti mutando nen in wa / wá:
 såöstänen / såöstarvá.

Præteritum Passivum ab *Infin. Præ-*
senti Passivo, mutato *aa* in *u'* *â*
 in *y*: ut *maxettu / sâstetty*.

Futurum Passivum itidem ab *Infin.*
Præf. Passivo mutat ultimam gemi-
 natam in *awa / âwâ*: *sâstettâwâ*.

Nota Comparantur Participia:
 sed tum quoque degenerant in No-
 mina.

CAPUT V.

De Adverbio.

§. I. *Adverbia* alia sunt vera, alia fa-
 cta ad exprimenda Adverbia Latina.
 suntque hæc casus Nominum &
 Pronominum, & Personæ Verbo-
 rum; itemque locutiones comple-
 xæ. Ea vero sunt Adverbia,

I. *Loci*: eaque.

(a) *In loco*: *cusa / misâ / ubi*, *hwars*
est? *tâsâ / hic*, *hâr*. *tuosa / illic*,
ther. *tâallâ / tuella / idem*. *sijnâ /*
siellâ / ibi, *ther*. *mualla / alibi*. *anc*
norstâdes. *josâin / josaan / misâân /*
ali-

alicubi, någorstädes. *ei misään / nuspiam*, ingenstädes. *ulcona / foris*, ute. *siällä / intus*, inne. *edesä / ante*, före. *jälisä / tacana / post*, pone, bak efter. *päällä / supra*, öfwer. *alla / infra*, under. *saapuilla / praesto*, tilstädes. *ylhällä / supra*, oppe. *alhalla / infra*, nedre. *paicoin / alicubi*, någorstädz. *lähellä / propè*, när för handen. *siinä myös / etiam ibi*, jämwäl ther. *josea misään / uspiam*, någorstädz. *ulwompana / exterius*, längre ut. *sisämpänä / interius*, bättre in. *jocapaicas / ubique*, allestädz. *cusa ikänäns / ubicunque*, hwar som helst.

(B) *De loco*: *custa / mistä / unde*, hwadån. *sistä / sieltä / tuosta / tuolta / isthinc, illinc*, tådan. *täättä / tästä / hinc*, hädan. *sisältä / ab intra*, innan ifrån. *ulcoa / ab extra*, utan ifrån. *mualta / aliunde*, ifrån en annan ort. *caueaa / procul*, de peregre, långt ifrån. *lästä / ex propinquo*, när

G

ifrån

ifrån. edempå / *longius*, längre ifrån.
 custa ifrånans / *undecunque*, hwadan
 som håst. iocapaicasta / *undique*, ifrån
 alla orter. ylhåltå / *e supra*, superne,
 opp ifrån. alhalta / *infernè*, nedan efter.

Nota: Ablativus Nominum frequenter adverbialicit: *caelivasta* / *caelitus*, af himmelen.

(γ) *Ad locum*. *cuhunga* / *mihingå* / *quo*, hwart? *sinne* / *tuonne* / *sihen* / *tuohon* / *eo isthuc*, *illuc*, *tijt*.
tånne / *tåhån* / *huc*, *hijt*. *sisålle* / *intus*, *inn*. *ulos* / *foras*, *ut*. *mingå* = *cungå* = *påin* / *quorsum*, hwart ut? *muålle* / *alio*, til en annan ort. *oifålle* = *le* / *wåsemålle* *kådelle* / *dextrorsum*, *sinistrorsum*, till höger / vänster *iohon* = *gi* / *aliquo*, någonhwart. *ei mihingån* / *ne quo*, ingen hwart. *edemmå* / *longius*, längre bort. *ylås* / *ylås* *kåsin* / *påin* / *sursum*, oppföre. *alås* / *alås* *kåsin* / *påin* / *deorsum*, utföre. *edes* / *edes* *kåsin* / *påin* / *antrorsum*, framåt. *ta*
cape

caperin/ retrorsum, tillbaka. cauwas/ procul, peregre, långt bort.

(d) Per locum: ohise/ firuuisse/ prater, förbi/ kessise/ läpise/ per medium, igenom. edise/ ante, fram förbi. taatse/ a tergo, bakom.

Nota Exprimuntur præterea (a) tum per Casus Nominum verbalium & Pronominum: ue; cohdaftans/ recta, rätt fram. a cohdata/ occurrere, möta. (b) tum adjecta Præpositione cautta/ qua: tāmān cautta/ hac, härigenom.

H. Temporis: caska/ quando, när? silloin/ tunc, då. jollon cullon/ tois finans/ aliquando, någon gång. tās näpän/ hodie, i dag huomena/ cras, i morgon. eilen/ beri, i går. wielä/ adhuc, änn. nyt/ nunc, nu. tuonan/ non dudum, för en tid sedan. muinen/ olim, fordom. cohta/ statim, strax. cohta silläns/ tuotapiäsa/ idem. ästen/ äskettäin/ super, nyllis

nyligen. warhain / *mane*, bittida.
 hiljain / myðhån / *sero*, seent. muule
 loin / *alias*, en annan gång. aina /
semper, altid. ainjan / alati / *idem*.
 usein / *sæpe*, ofta. taas / taaskin /
 taasengin / *rursus*, återigen alino
 ma / alinomattain / lackamata / *per-*
petuo, utan ånda / altid. toisti / *post-*
hæc, framdeles.

III. *Numera*: Kerran / *semel*, en gång.
 cahdesti / eari kerta / *bis*, två gån-
 ger. colmasti / neljåsti / wüdesti /
 cuudesti / *ter*, *quater*, *quingies*, *se-*
xies, 3 / 4 / 5 / 6 / gånger. seizes
 män / cahdexan / kerta / *septies*, o-
 kties, siu / otta gånger. &c. cuin-
 ga usein / *quoties*, huru ofta? niin
 usein / *toties*, så ofta. monesti / *sæ-*
pe, ofta. harwain / *raro*, sällan.
 latakertaisest / *centies*, hundradefalt.
 tuhannenkertaisest / *millies*, tusende-
 falt.

Nota: formantur hæc etiam per
 locu.

den / minkä wuori / cur, quare, hwar
 före? eikö / anson, män icke? nijnkö /
 nijnköstä / siccine, män så? mixi / cur
 ni, hwi icke? cauwasco / quam longe,
 huru långt? cubunpäin / cubunkäsin /
 quorsum, hwartut?

Nota: Adverbia vel particulæ in-
 separabiles eo vel kō / faciunt in-
 terrogationem: ut, naulaco / leipä.
 kō / num clavus, num panis, män en
 spül / bröd? onco / estne, män det
 är? orwatco / num sint, män de äro?

VIII. Similitudinis: nijacuin / sicut,
 säsom. näin / sic, hoc modo, sä. nijn-
 myës / nec non, etiam, äfwen sä. juu-
 ri cuin / idem. yhtäcaicti / perinde,
 liika mycket.

IX. Qualitatis: hywin / hywästi /
 bene, wäl. pahoin / pahasti / male,
 illa. caunihisti / pulcre, wackert. si-
 wiästi / modeste, sedigt. rohkiasti / au-
 dacter, dristigt. tyhmästi / stulte, o-
 förståndigt.

Nota:

Nota: cuivoin jaltvoin / *sicco pede*, med torra fötter. ex Casu 14 Nom.

X *Quantitatis cohtullifesti* medio-
eriter, medelmättigt. liixi / *nimum*,
förmnycket. paljon / *multum*, mycket.
wähän / *parum*, litet. ylönpaljo / *per-*
multum, förmnycket. Eyllä / *satis*, nog.
lawialda / *amplo*, tvådt.

XI *Intendendi*: aiwan / ylön / san-
gen / juuri / peräti / ratki, valde, ni-
mis, plane, aldeles / ganska / alt för.
aiwan hywin / *perpulchre*, aldeles
wål. ylön cowin / *valde duriter*,
altförhärt. isosti / *nimum*, stort. caus-
hiasti / *hirmuifesti* / *intensissime*, grym-
meligen, ratki angarasti / *severissime*,
ganska strängeligen.

XII. *Remittendi*: hiljan / hiljallen-
sa / *lente*, sacht. wäbittain / wähi-
tellen / *paulatim*, småningom. likima-
in / *likimäärin* / *ferè*, nästan. tustin /
waisvoin / *vix*, näppeligen / med
möda.

XIII.

XIII. *Excludendi*: ainoaftans / *solu-*
lum, allenast.

XIV. *Dubitandi*: cucaties / *forst-*
tan, til åfventyrs. *mitåmar* / *fors-*
an, tør hända jos / *fi* / *om*.

XV. *Afferendi*: nijn / *sic*, så. nijn
totta / *teden totta* / *totifesti* / *verissi-*
me, sañerligen / *sañtårdeligen*.

XVI. *Eligendi vel Corrigendi*: *pac-*
remmin / *potius*, hãlre. *pikemmin* /
ocys, snarare. *palso enåmmin* /
multo magis, mycket mehr. *erittain* /
erinomattain / *speciatim*, *befynnerlig*.
femmengiu / *præcipue*, hãlst.

XVII. *Congregandi*: *yhtenå* / *yunnå* /
simul, *una*, *tillijka*. *joucottain* / *par-*
wittain / *gregatim*, *hopetals*.

XVIII. *Comparandi*: *nijn cuin* / *nijn*
hywin cuin: *ut*, *nijn hywin yhdelle* /
cuin toiselle / *uni æque ac alteri*, så
åt den ena / *som den andra*. *yhtå*
hywin / *æque bene*, *lijkawål*.

XIX. *Eventus*: *tapaturma* / *tapa-*
turma-

turmast / *fortuito*, af en händelse.
 huomattemata / *inopinato*, oförseendes.

XX. *Minuendi*: wähhinnmäki / wähhinnmägi / wähhinnmikin / *minimum*, ät minstone.

XXI. *Diversitatis*: toisin / *aliter*, annorlunda. muutoin / *secus*, eljest.

§. 2. Adverbia præterea nascuntur ex omnibus Nominibus: ut (a) *in loco*: kirkosa / *in templo*, uti kyrckian. (b) *de loco*: kirkosta / *e templo*, utu kyrckian. (γ) *ad locum*: kirkohon / *in templum*, til kyrckian.

§. 3. Adverbia vera licet vix comparentur; comparantur tamen Adverbia facta, per tres gradus. *Comparativus* facit plerumque ultimam syllabam *Positivi* in *mmi*: *Superlativus* in *mmast* / aliquando mutando ultimam vocalem *Positivi*; aliquando vero eandem servando, ut in *Nomine*: e. g. usein / usemmi /

min / usemmast / *sape, sapius, sapif-
 sine, ofta / oftare / oftast. jalosti /
 jalommin / jalommast / egregie, magis
 egregie, maxime egregie, wäl / bätre /
 bäst. caunist / caunimmin / caunimast /
 pulcre, pulcrius, pulcerrime, wackert /
 wackrare / wackrast. Irregulariter
 comparatur: hywin / paremmin /
 parhain / *bone, melius, optime.**

Caput. VI

De Conjunctione.

Harum aliz sunt

1. Copulative: että / ja / myös /
 myöski / *Et, etiam, oct / ochsä. sekä /
 että / cum, tum.*

2. Disjunctiva: eli / taicka / *vel,
 sive, antingen / eller. eikä / neque, ic=
 ke heller.*

3. Adversativa: wai / wain / wa
 an / mutta / *sed, autem, men. waic=
 ka /*

ka / ehkä / *quavis*, ehurwäl oanz-
sedt. toki / cuitengin / *nam*, litwäl.

4. *Causales*, sillä / *nam*, th jos /
si, om. jofei / jollei / *nisi*, hwarom-
icfe

5. *Ratiocinativa*: sijs / *igitur*, för-
denksul. sentähden / jongatähden /
ideo, derföre. mingatähden / *quare*,
hwarföre?

6. *Approbativa & Expletiva*, tosin /
quidem, zwar Germanorum. niñ-
küllä / *satis equidem*, ja nog. niñ-
pahakin / *sic equidem*, så är det liks-
wäl.

CAP. VII.

De Prepositione.

§. I. *Prepositiones omnes fere post-*
ponuntur, ideo Postpositiones rectius
hic dicendæ, & adsciscunt Accusa-
tivum totalem, vel, quod idem est,
Genitivum singularem, pluralem
vero non semper item. Suntque
hæ præcipuæ: Tygö /

Tygö / *ad*, til. tykõä / *a, abs, de,*
 ifrån. tykõnä / *apud*, hos. Saacta/
 hamahan / *ad usque*, in til. cautta/
 per, igenom. cohden / *erga*, *versus*,
 emot. edesä / *ante*, före. tacana/
 pone, bakester. jälken / *peräsä* / *post*,
 efter. canhä / *cum*, med. Sawon.
 Keralla / *idem*. ilman / *paiši* / *sine*,
 förutan. wälillä casus 8. a wäli / *in*
medio, *inter*, emellan. tähden / *pro-*
pter, för skull. myhden / *secundum*,
 efter. ylise / *supra*, öfwer. alaze /
infra under. wastan / *contra*, emot.

§. 2. Inseparabiles xi/ tta/ lta/ sa/
 ttä/ ltä/ sä/ Casus sunt Nominum,
 & Præpositiones Latinorum expri-
 munt: ut, leiwäxi / *in panem*, icil.
 mutatus est, til bröd. minulta / *a me*,
 af mig. calatta / *sine pisce*, utan
 fisk. hänesä / *in illo*, uti honom

§. 3. Ultima syllaba in Præposi-
 tionibus, Accusativum totalem re-
 gentibus, subit mutationem adjecto
 affixo:

affixo: minun cauttani / per me, gez
 nom mig. sinun cauttas / per te,
 genom dig. hānen cauttans / per
 illum, genom honom. minun tygōni/
 ad me, til mig. sinun tygōs / ad te,
 til dig. hānen tygōns / ad eum, til
 honom.

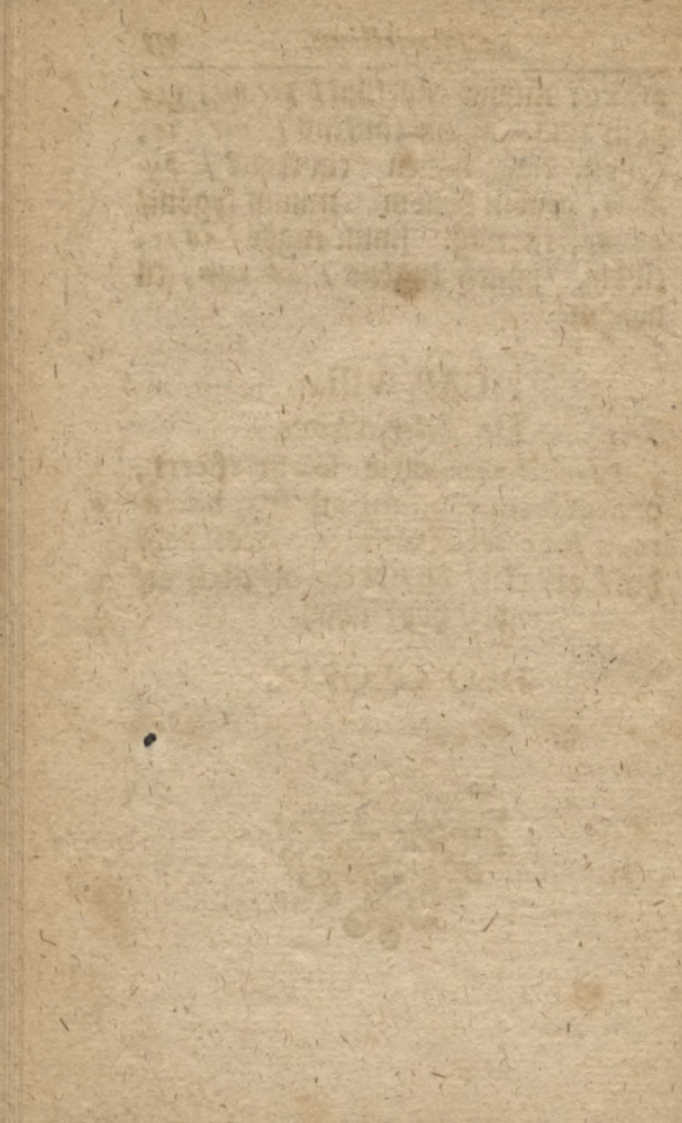
CAP. VIII.

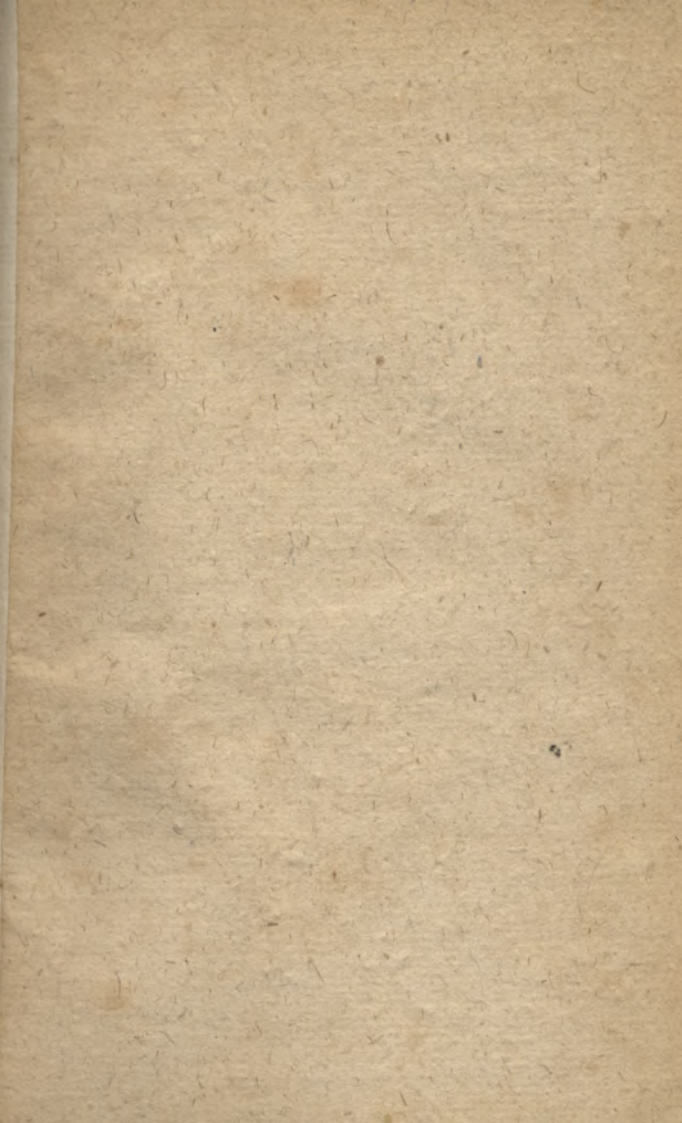
De Interjectione.

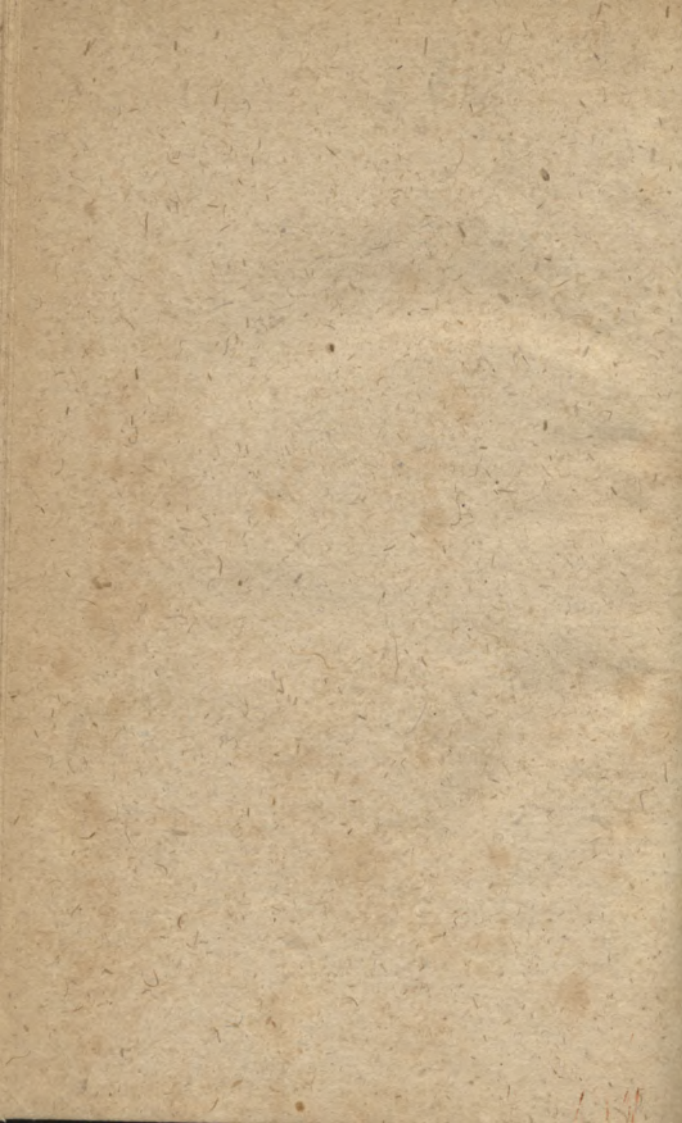
Interjectiones varie solent efferri,
 pro cuiusque animi affectu. hæc ta-
 men sunt frequentiores: woi/noh/
 hui / oi / oioi / oh / ehoh / ai / aiai / ui /
 hei / hoh / ahah.

DEO GLORIA.

R 92-06

Rev. Kielitiede 2.

KIRJANSITOMO
M. HENRIKSSON
|| HELSINKI ||

mf

